

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

**ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНЕСКО У СФЕРІ
ОХОРОНИ КУЛЬТУРНОЇ ТА ПРИРОДНОЇ СВІТОВОЇ СПАДЩИНИ У
МАКРОРЕГІОНІ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ**

Спеціальність: 106 Географія

галузі знань: 10 Природничі науки

на здобуття освітнього ступеню: Магістра

за освітньо-науковою програмою – Політична географія та геополітика

Магістерська робота
студентки денного відділення
Невірко Катерини Анатоліївни

Науковий керівник:
к.геогр.н, доц. Брайчевський Ю.С.

КИЇВ – 2021

ЗМІСТ

Стор.		
	ВСТУП	3
	Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЕОГРАФІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ОХОРОНИ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ ТА ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ	5
	1.1. Поняття культурної та природної світової спадщини. Історія виникнення ідеї її охорони	5
	1.2. Історія створення ЮНЕСКО	18
	1.3. Методика роботи	21
	Розділ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОГО РЕГІОНУ	24
	2.1. Особливості природної спадщини	24
	2.2. Особливості історико-культурної спадщини	31
	Розділ 3. ОСОБЛИВІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНЕСКО ЩОДО ОХОРОНИ ПРИРОДНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У РЕГІОНІ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ	38
	3.1. Діяльність ЮНЕСКО щодо охорони та збереження природної і культурної спадщини	38
	3.2. Діяльність ЮНЕСКО щодо об'єктів зі статусом "Під загрозою" ⁴⁴	
	3.3. Ефективність діяльності ЮНЕСКО у Латинській Америці ⁵⁰	
	ВИСНОВКИ ⁵⁴	
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
	ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Актуальність теми. Культурна та природна спадщина є важливим, цінним ресурсом як для кожної окремо взятої країни, так і на міжнародному рівні, так як ці культурні та природні об'єкти несуть в собі важливі знання про історію людства. Охорона і збереження світової спадщини ніколи не втрачає свою актуальність. Важливо охороняти культурну і природну спадщину, так як це є невідновний ресурс кожної держави, народу та людства загалом. Те в якому стані знаходиться і як оберігається світова спадщина показує рівень розвитку, свідомості людства. Формування думки про охорону світової спадщини як науковий напрямок почало виникати ще на початку 19 століття, проте до цього часу людство теж цінувало твори мистецтва, архітектурні споруди, руйнування таких об'єктів здавна вважалось гріхом. На початку 20 століття світовій спадщині довелось пройти такі випробування як Перша та Друга світові війни, внаслідок чого було зруйновано велику кількість цінних культурних об'єктів. З цього часу люди все активніше почали задумуватись про створення правил, які б обмежували можливість руйнування світової спадщини і які б сприяли збереженню та охорони цих об'єктів в незалежності від того тривають збройні конфлікти чи ні. З цього виникла ідея охорони спадщини не тільки на державному рівні, а й на міжнародному. Наразі найавторитетнішою організацією з охорони культурної та світової спадщини є Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО). На збереження природної спадщини впливає багато чинників, серед яких є і людська байдужість та недбалість. Актуальність теми полягає в тому, що в будь-які часи культурну та природну спадщину потрібно оберігати, адже вона несе у собі цінну інформацію про життя людства та природні процеси, що тривали на нашій планеті протягом багатьох років. З наукової точки зору обрана тема є інформативною та цікавою, так як дає можливість провести аналіз як регіону Латинської Америки так і ефективності діяльності ЮНЕСКО та

визначити слабкі місця регіону, їх вплив, взаємозв'язок і з роботою ЮНЕСКО і зі станом збереження важливих природних та культурних об'єктів. Тема вивчення світового досвіду з охорони пам'яток культури та історії наразі є доволі важливою, завдяки їй можна провести аналогії між своєю країною та іншими регіонами, звернути увагу на перебіг подій у регіональній історії, знайти подібні проблемні місця та скористуватись історією інших, щоб уникнути повтору згубних ситуацій. Для України тема є також важливою, адже вона як і Латинська Америка має проблеми з державним фінансуванням у сфері охорони та збереження цінних природних та культурних об'єктів, також має низький рівень суспільної уваги щодо питань та проблем цієї сфери і загалом Україна теж нерационально використовує свої ресурси, нехтує ними.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є аналіз діяльності ЮНЕСКО у сфері охорони культурної та природної світової спадщини у макрорегіоні Латинської Америки. Завданнями дослідження є виявлення особливостей природної та культурної спадщини латиноамериканського регіону та особливостей діяльності ЮНЕСКО у ньому, дослідити важливість роботи ЮНЕСКО у цій сфері.

Об'єкт дослідження. Складові природного та історико-культурного середовища країн макрорегіону Латинської Америки, які несуть у собі цінність не тільки на державному чи регіональному рівні, а й на загальносвітовому.

Предмет дослідження. Особливості діяльності ЮНЕСКО у даному макрорегіоні задля охорони та збереження природної та історико-культурної світової спадщини.

Методи дослідження. В роботі використані загальнонаукові теоретичні та універсальні методи, а саме: історичний, аксіоматичний, аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, 5 додатків, 25 використаних джерел, 67 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ГЕОГРАФІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ОХОРОНИ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРНОЇ ТА ПРИРОДНОЇ СПАДЩИНИ

1.1. Поняття культурної та природної світової спадщини. Історія виникнення ідеї її охорони

Об'єктом культурної спадщини може бути комплекс споруд або його частини, певна споруда, визначне місце, рухомі об'єкти, які пов'язані з цими спорудами, створені людиною об'єкти, які в незалежності від стану їх збереженості доносять до наших років цінність з археологічної, геологічної, історичної, природної, культурної, наукової сторони і при цьому зберігають свою автентику. Також об'єкти культурної спадщини поділяють на рухомі та нерухомі.

Рухомий предмет, який може бути одночасно і пов'язаний з нерухомим об'єктом культурної спадщини - це елемент або група елементів об'єкта культурної спадщини, що може бути відокремлений від нього, але складає з ним єдине ціле, якщо відокремити такі елементи це може призвести до втрати археологічної, геологічної, історичної, природної, культурної, наукової цінності об'єкта.

Нерухомим об'єктом культурної спадщини вважають такий об'єкт, який не можливо перенести на інше місце без втрати його цінності археологічної, геологічної, історичної, культурної, природної, наукової сторони і втрати його автентики [6].

Об'єктами культурної спадщини є:

- пам'ятки: архітектурні споруди, монументальні скульптури, живопис, археологічні елементи, надписи, печери та ті елементи, які мають цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки;

- ансамблі: окремі або поєднані між собою об'єкти культурної спадщини, які мають цінність з точки зору історії, мистецтва чи науки;
- видатні місця: твори людей або людей і природи, а також такі території, які разом з археологічними видатними місцями мають цінність в історії, естетиці, етнології чи антропології;
- певні об'єкти з наповнення в бібліотеках, музеях, архівах.

До об'єктів природної спадщини належать:

- природні пам'ятки, які були утворені під дією фізичних і біологічних процесів або їх сукупністю, що є важливими для науки, мистецтва чи історії;
- геологічно важливі місця і такі зони, які є ареалом видів тварин і рослин, що знаходяться під загрозою і мають видатну універсальну цінність з точки зору науки;
- природні видатні місця і такі зони, які мають цінність з точки зору науки та природньої краси [7].

Отже, культурною спадщиною називають об'єкти культурної спадщини, які успадковані нами від минулих поколінь і які є наслідком їх діяльності в духовному і матеріальному плані. Природною спадщиною називають об'єкти, які мають визначну цінність з точки зору природної краси, науки, які зберігають в собі цінну інформацію для усіх наступних поколінь про походження нашої планети, про її історію.

Культурна спадщина займає важливу роль серед умов життя людства протягом усієї його історії. Значимість спадщини для розвитку цивілізації не просто важлива, а визначальна в умовах гуманізації сучасного суспільства.

Пам'ятки культури підтримують культурну різноманітність світу, роблять важливий внесок у збалансований розвиток країни й людської цивілізації в цілому, що й визначає відповідальність держави за збереження своєї спадщини й передачу її наступним поколінням.

В грецькому міркуванні про чудеса світу вперше згадується цінність культурних пам'яток як величних витворів практики та духу людини. Антипатр Сидонський назвав у 3 столітті до нашої ери такі «сім чудес» світу: висячі сади Семіраміди, статуя Зевса в Олімпії, музей в Галікарнасі, єгипетські піраміди, маяк на острові Форос, храм Артеміди в Ефесі та Колос Родоський. Філон Візантійський і один з найвідоміших давніх істориків Пліній Старший також про них згадували. Ці «сім чудес» є особливими витворами культури, які показували прагнення людей до досконалості їх духу і краси. Пліній описував ці «чудеса світу» як могутнє волевиявлення сили людського духу, а не тільки як культурне чи природне надбання певних народів. Він наголошував, що це є особливістю всіх людей і це виражається з людської природи.

Видатною роботою Плінія Старшого є «Природна історія», в якій описуються саме ці «сім чудес» світу. В ній викладається як природний так і людський розвиток, а саме така ідея, що людина є частиною природи і людина виражає своє власне культурне світосприйняття, точку зору, те, як вона відчуває світ.

У Європі у 17-18 століттях почали з'являтися нові міжнародні науки і це дало поняттю «культурна спадщина» подальший розвиток. Емер де Ваттель написав роботу в якій наголосив, що досліджуючи культурну спадщину потрібно розглядати її винятковість та виявити саму винятковість ц цьому понятті.

Емер де Ваттель вважав, що ніякі суперечки на між та наддержавних рівнях не можуть впливати на стан культурної спадщини, так як будь-який негативний вплив у ході цих процесів є згубним для пам'яток. Емер де Ваттель вже у ті часи визначив деякі пам'ятки, на які не можуть впливати ніякі конфлікти. Він наголосив, що це право заборонятиме завдавати шкоду важливим об'єктам культури і змушуватиме усіх причетних до озброєних сутичок, сприяти їх збереженню, ставитись до них як до рідкісних творів в історії людини, так як це є набагато важливішим, ніж тимчасові конфлікти.

Йоган Якоб Мозер є послідовником праць Ваттеля. Він у своїх роботах стверджував, що оберіганням об'єктів культури у мирні часи має займатись держава, на території якої ці об'єкти безпосередньо знаходяться, а у воєнні часи об'єкти культури мають бути об'єктами регулювання міжнародного права.

Окрім цього Мозер займався питанням винятковості культурних об'єктів. Стверджував, що вони є одночасно і важливими в плані історії людини і є предметом міжнародно-правового захисту.

Гуго Гроцій один з перших в історії Європи зайнявся науковим обґрунтуванням ідеї природного права. Такою його роботою є «Про право війни та миру». Він наголошував, що оберігання об'єктів культури тісно пов'язане з забезпеченням природних прав людини та природних прав взаємодії між державами. У природному праві Гроцій основним виділяв винятковість природи в незалежності від будь-яких емпіричних умов. Для нього ці права тісно переплітались з винятковістю природи людини, людина існує в незалежності від якихось обставин. Гроцій виокремив зі всіх природних прав людини (право на життя, продовження роду, спілкування, на житло) право духовне, він це пояснював так, що людина це не тільки природна і біологічна істота, а продукт і разом з цим творець і культура. Культурна спадщина постала як виняткова умова існування усього людства.. Завдяки цьому Гроцій обумовив культурну спадщину як об'єкт захисту і державного і міжнародного права.

В подальшому ідея оберігання культурної спадщини пов'язується з виникненням бази по визначенню поняття культурної цінності і її оберігання в першу чергу в часи війни та під час збройних сутичок.

Проблеми охорони культурної спадщини і потреби в її охороні обговорювались під час засідань на Світових виставках у 1855 р. На цій зустрічі разом із архітектурними проектами були представлені зображення історичних пам'яток та відреставровані проекти. Таким чином учасники засідання хотіли

показати, що у питанні охорони культурної спадщини можна досягати результатів шляхом їх початкового збереження або реставрації.

Міжнародні конгреси архітекторів почали проводитись у 1867 р., вже тоді основною темою для обговорень було збереження культурних об'єктів.

Першим документом в міжнародній практиці, що вимагав відповідальності від окупантів за нанесені збитки культурним об'єктам у воєнні часи, була Брюссельська декларація про закони і звичаї війни прийнята у 1874 р. Вона так і не була остаточно ратифікована. Проте це перший випадок, коли було задокументовано установлення режимів оберігання культурних об'єктів і понесення відповідальності за порушення цього закону. З часом ця ідея переросла у систему оберігання культурної спадщини у воєнні часи.

Першим заходом, який був створений тільки для обговорення проблем охорони історичних пам'яток став Міжнародний конгрес з охорони пам'яток і творів мистецтва у 1889 р., він проводився в рамках Світової виставки під керівництвом архітектора Шарля Гарньє. Ця зустріч пройшла в Парижі, на ній були присутні представники Північної і Південної Америки, Африки, Європи та Азії. Проведення цього заходу стало можливим завдяки організації «Друзі паризьких пам'ятників». Організація заснована у 1885 р., її члени підтримували ідею французької комісії історичних пам'яток стосовно принципу стилістичної реставрації. Цей принцип належить Ежену Віолле-ле-Дюку і був озвучений ним у середині 19 століття. Тут було вперше озвучено ідею про те, щоб підписати міжнародну конвенцію про захист об'єктів культури у воєнні часи. Також було запропоновано створити Червоний хрест пам'ятників, цю ідею продовжив розвивати Микола Реріх. На Конгресі обговорювались такі питання як незаконного вивезення культурних цінностей, їх розкрадання, про шкоду переробок під час реставрацій, про важливість створити міжнародні архіви з історичними планами і кресленнями, представлення суспільству цих планів, креслень, фотографій пам'яток задля можливості їх реконструювати. На цьому

Конгресі були визначені найважливіші шляхи оберігання культурної спадщини. Сформувався низка ідей, які зараз є складовими ідеології збереження культурної і природної спадщини.

У 1899 та 1907 рр. були проведені Гаазькі конференції миру на яких було обумовлено головні процеси оберігання культурної спадщини, в тому числі і визначення об'єктів, які стали під заборону руйнуванням державами, між якими тривають збройні конфлікти, ці закони мають назви Гаазька конвенція про закони і звичаї сухопутної війни та Гаазька конвенція про бомбардування морськими силами під час війни.

Учасники цих зустрічей наголошували, що використовувати об'єкти культурної спадщини під час війни у будь-яких цілях неможливо. На цих конференціях було сформульовано вперше проблему колективного захисту культурної спадщини, яка наразі є базою усіх концепцій про оберігання культурної спадщини. Також це твердження є основою діяльності міжнародних організацій. Найавторитетнішою організацією серед таких є ЮНЕСКО.

Велика кількість міжнародних проектів стосовно охорони об'єктів культури була розроблена після Першої світової війни. В них були описані найбільш обговорювані питання збереження культурної спадщини і визначились стандарти у формуванні системи міжнародного захисту культурної спадщини. Це сталось внаслідок того, що суспільство зрозуміло, які втрати відбулись в культурній спадщині внаслідок Першої світової війни. Саме на досвіді війни стало зрозуміло, що потрібно розробити нові міжнародно-правові норми захисту культурної спадщини, так як Гаазькі конвенції про закони та звичаї війни показали свою недосконалість.

Міжнародні конвенції про охорону пам'яток історії та мистецтва під час війни стали першим документом в цьому періоді, вони були представлені Голландським археологічним товариством у 1918 р.

У 1922 р. утворилась Міжнародна комісія інтелектуального співробітництва. Ініціатором цього був француз Леон Буржуа, який є лауреатом Нобелівської премії миру. У 1926 р. був утворений Міжнародний інститут інтелектуального співробітництва, який згодом став виконавчим органом цієї комісії і став складовою Ліги Націй. В усій історії охорони природної та культурної спадщини найбільшу вагу має Ліга Націй і її комісія інтелектуального співробітництва. Ліга Націй стала першою міжнародною організацією, що офіційно проголосила розвиток співробітництва між народами і створення системи гарантій їх миру і безпеки

своєю метою. Лігою Націй було створене об'єднання ІМО, яке займалось опікою рухомої спадщини і сприяло співпраці музеїв світу і їх працівників. Міжнародна комісія інтелектуального співробітництва продовжувала свою роботу до 1939 р., Міжнародний інститут інтелектуального співробітництва – до 1940 р., відкрився знову у 1945 р., пропрацював один рік і передав свої повноваження новоутвореній на той момент організації ЮНЕСКО. Проте ідея Ліги Нації була в тому, що охорона культурної спадщини є особистою справою кожної держави, а через це змінилось і фінансування по збереженню культурної спадщини.

Міжнародний інститут інтелектуального співробітництва займався співпрацею між університетами, бібліотеками, науковими спілками, юридичними питаннями інтелектуальної власності, співробітництвом в області музеїв і мистецтва. Також у 1926 р. інститутом було створено Міжнародний комітет музеїв. Цей комітет працював у сфері музейної справи і збереження культурної спадщини. Завдяки йому могли співпрацювати державні органи і фахівці музейної справи.

Міжнародний комітет музеїв у 1931 р. в Афінах створив Конгрес архітекторів і фахівців з охорони історичних пам'яток. В результаті цього була прийнята Афінська хартія з реставрації історичних пам'яток. У ній визнавалась цінність культурної спадщини і підтверджувалась ідея підтримання стану

пам'ятників, а не їх реставрування. Реставрування вважалось крайнім заходом. Так започаткувалась наукова основа реставрації на міжнародному рівні. У 1933 р. була утворена Міжнародна комісія з історичних пам'ятників для того, щоб забезпечувати реалізацію Афінської програми. Міжнародна комісія з історичних пам'ятників була підрозділом Міжнародного комітету музеїв.

Комісія з історичних пам'ятників складалася з тих, хто працював у державних органах у сфері розвитку історичних пам'ятників та мистецтва. Дана комісія займалась такими питаннями як толерантність з метою утримання будь-якого прояву нетерпимості (політичної, соціальної або національної) внаслідок якої можуть постраждати або повністю зруйнуватись об'єкти культурної цінності, сприяли подальшому удосконаленню правової бази, розвиток технічних можливостей задля оберігання та збереження об'єктів культурної спадщини, публікували матеріали, які вміщували інформацію про збереження культурної спадщини на національних рівнях, збирали муляжі, також створювали національні архіви для зберігання документів, які вміщали інформацію про цінні культурні об'єкти.

Міжнародна комісія з історичних пам'ятників стала важливою складовою у концепції збереження культурної спадщини людства. У 1965 р. була створена Міжнародна база зі збереження пам'яток і визначних місць, яка стала наступницею Міжнародної комісії з історичних пам'ятників.

Робота Міжнародного комітету музеїв заключалася в вирішенні проблеми регламентації археологічних розкопок, проблеми збільшення масштабу незаконних вивезень та розкрадань важливих культурних об'єктів, проблеми охорони культурної спадщини під час воєнних дій. Питання регламентації археологічних розкопок до 1930-х рр. вирішувалось за внутрішніми правилами кожної країни. Отож свої державні культурні цінності європейські держави захищали у такий спосіб, що формували список цінних культурних об'єктів, які заборонено вивозити, також класифікували твори мистецтва, щоб обмежити

можливість їх продажу закордоном, уклали податок на вивезення таких об'єктів, запровадили кримінальні покарання та штрафи за спроби вивезення.

Перша світова війна спричинила глибоку економічну та фінансову кризу, внаслідок чого з'явилась загроза вивезення цінних об'єктів мистецтва закордон. Через це велика кількість країн посилила нагляд за експортом творів мистецтва. Це спровокувало незадоволення у мистецьких колах. Але не дивлячись на такий міжнародно-правовий розвиток у охороні культурної спадщини, при крадіжці чи експорті такого об'єкту не давали ніяких гарантій, що його вдасться повернути. З'явилась необхідність у нових міжнародних угодах стосовно охорони культурної спадщини. Міжнародний комітет музеїв підготував проекти щодо можливості повернути викрадені і вивезені закордон твори мистецтва. Дане питання обговорювалось у період з 1933 р. до 1939 р. Питання щодо зобов'язання держав повертати викрадені об'єкти і створення права власності на ці об'єкти виявились не такими легкими для них. У 1937 р. остаточно сформувався документ «Конвенція про захист національних художніх та історичних колекцій». Увага була спрямована на такі культурні об'єкти, що є частиною національних колекцій або приватних. Проте захист розповсюджувався тільки на об'єкти, що належали фізичним спільнотам чи особам. Затвердження документа було заплановане на 1938 р., перенесене на 1939 р. і все ж таки так і не відбулось. Проте дані пункти увійшли у 1970 р. в Паризьку конвенцію про заходи, що спрямовуються на заборону і попередження незаконного ввезення, вивезення і передачі права власності на культурні цінності. У 1975 р. був скликаний Міжнародний конгрес зі збереження культурних цінних об'єктів і захисту творів мистецтва. Ініціатором цього була Флорентійська академія мистецтв. Питання здійснення заходів стосовно охорони культурних цінностей та їх переміщення увійшли до даного конгресу.

Вже у 19 столітті в обговоренні були питання проблеми захисту культурних цінностей. У Брюссельській декларації вперше в міжнародно-правовому досвіді

передбачалось понесення відповідальності при заподіянні збитків важливим культурним об'єктам.

У згаданих раніше Гаазьких конференціях мова йшла про зобов'язання оберігати культурні об'єкти під час воєнних дій, але під час Першої світової війни стало зрозуміло, що ці правила не дуже ефективні. У Франції та у Бельгії культурним об'єктам була нанесена значна шкода. В Бельгії у місті Левен знищили важливий готичний собор 15 століття та книгосховище Левенського університету, що було найстаріше в Північно-Західній Європі, також великі збитки були нанесені Реймському кафедральному собору, такі міста як Іпр у Бельгії та Аррас у Франції були знищені внаслідок бомбардування.

Протягом 1910-1920-х рр.. розроблялися міжнародно-правові документи щодо захисту культурних важливих об'єктів у воєнні часи та підчас збройних конфліктів.

Фрідріх Веттер у 1915 р. запропонував створити організацію «Золотий хрест», щоб контролювати як реалізуються заходи з захисту культурних об'єктів у воєнні часи. Цього ж року на Брюссельській конференції ухвалили створення міжнародної комісії з захисту цінних архітектурних об'єктів під час війни. У 1918 р. був запропонований ще один проект Голландським археологічним товариством, який передбачав виконання регулювання захисту культурних пам'яток у воєнні часом завдяки укладанню Конвенцій. В цьому проекті наголошувалось, що те, як охороняється об'єкт у воєнні часи залежить і від того, як він оберігається у мирні часи. Була запропонована ідея демілітаризувати не тільки цінні культурні об'єкти під час війни, а й загалом міста у яких вони знаходяться. У 1922-1923 рр. були розроблені правила Гаазькою комісією стосовно ведення повітряних воєн. Згідно цих правил цінним культурним об'єктам потрібно було надати особливий захист. Наприклад, була ідея робити маркування, на дахах будинків, які вважалися культурно-цінними, у вигляді великого прямокутного щита, розділеного по діагоналі на білий і чорний трикутники. Навкруги таких об'єктів пропонувалось

встановити охоронні території до 500 метрів. Ці правила так і не були прийняті, проте знову були взяті в основу наступного проекту. Наступним таким проектом були Конвенції з охорони пам'яток під час війни. Вони були розроблені у другій половині 1930-х рр.

У 1935 р. відбулось підписання документа «Договір про захист установ, що служать цілям науки і мистецтва, а також історичних пам'яток», що відбулось в результаті великої кількості попередніх обговорень та проектів. Документ був підписаний країнами Панамериканського союзу. Взагалі цей договір відомий більше під назвою «Пакт Реріха», саме Реріх доклав на той час найбільших зусиль серед усіх культурних діячів, щоб цей договір був опрацьований. «Пакт Реріха» вважається першим міжнародно-нормативним актом, що безпосередньо стосується збереження культурної спадщини під час воєн. «Пакт Реріха» можна вважати історичною базою у розвитку нормативно-правового збереження культурної спадщини, що є важливою частиною у загальній міжнародній системі по збереженню і захисту культурної і природної спадщини. Відбулось також переосмислення міжнародної співпраці у сфері оберігання культурної спадщини. Завдяки Реріху охоронна діяльність культурної спадщини стала універсальною для всіх країн в незалежності від їх економічного розвитку, політичного ладу чи від того релігійно гомогенний регіон чи ні. Задokumentовано це було так, що об'єкти культурно-історичного значення мають однаковою мірою підлягати захисту у країнах з різними культурними та релігійними традиціями, з різними типами політичних режимів, а також різними за своєю ідеологічною спрямованістю державах. Дані положення дали початок для створення охоронної системи у міжнародних організаціях, це дало змогу вести мову про вплив міжнародних спільнот, установ на дії в сфері захисту культурної спадщини. Якщо порівнювати Пакт з Гаазькими конвенціями, то значна його перевага полягає в тому, що він містив поняття про те, що оберігання та прояв поваги до важливих культурних об'єктів є безумовними, а збройні конфлікти не можуть знижувати ефективність їх

охорони. Утворена у 1946 р. організація ЮНЕСКО, що була покликана продовжувати ініціативи із захисту природних пам'яток та надбань світової цивілізації, використала ідею утворення списків світової культурної спадщини. Також у Пакті містились положення про те, що держави зобов'язуються імплементувати до національного законодавства норми, відповідно вимогам міжнародного законодавства про охорону культурних цінностей та положення стосовно національного режиму обертання закордонних культурних об'єктів. В предметі Пакту було зазначено нерухомі культурні об'єкти, а в регламенті застосування акту і мирі і воєнні часи.

У світі загалом почала збільшуватись кількість різноманітних організацій по охороні пам'яток культури. Завдяки Реріху діяльність у сфері охорони культурної спадщини стала однією з основних напрямків у роботі багатьох організацій. Організацій ставало усе більше, утворилось багато фондів, які ставали перед собою цілі як локальних і глобальних масштабів стосовно обертання культурної спадщини. Хоча документ мав і певні недоліки, які вплинули на подальші його обговорення. Наприклад, такий пункт як об'єктом охорони були різноманітні установи, історичні пам'ятники. Було неможливо застосувати принцип їх недоторканості. Також були відсутніми пропозиції стосовно організацій заходів контролю, які гарантували б ефективні дотримання принципу недоторканості. Проте цей Пакт все ж таки був втілений в життя. У 1936 р. Міжнародний комітет музеїв був ініціатором проведення правової експертизи Пакту, внаслідок цього стало прийнято вважати, що всі міжнародно-правові акти мають базуватися на реалістичних концепціях. Проблеми охорони світової спадщини мають зводитись до визначення міри можливого практичного забезпечення їх обертання при відсутності серйозних військових інтересів до їх руйнувань, а не до тотального захисту спадщини під час воєнних дій. У 1937 р. виник експертний комітет задля того, щоб розробити попередній проект Конвенції. Його остаточний варіант містить виконавчий регламент і як юридичні так і технічні пункти зі збереження

культурної спадщини. Також було визначено, що заходи із захисту цінних культурних об'єктів при наявності військових загроз мають починатись на державному рівні ще в мирний час. Війська повинні функціонувати з повагою до важливих культурних об'єктів. Під час війни командування має зупиняти всі спроби крадіжки творів мистецтва і спроби знищення пам'ятників. У проекті важливим пунктом стало утворення спеціальних місць для зберігання творів мистецтва, які мали нейтралітет у воєнний час. Такі місця мали утворюватись не менше ніж 20 кілометрів від того де велись воєнні дії, від транспортних розв'язок та за промисловими межами. Такі притулки мистецтва не могли використовуватись державою для власних цілей, власної безпеки. Виконавчий регламент це одна з переваг даного документа. В ньому вказувалось, що міжнародна контрольна комісія має слідкувати за тим, як такі притулки готуються до зберігання пам'яток. У 1938 р. цей проект був на розгляді Ради Ліги Націй та Асамблеї Ліги Націй. Уряд Нідерландів отримав мандат, який давав їм можливість роз'яснити іншим державам зміст проекту Конвенції. Також вони скликали дипломатичну конференцію для кінцевого розглядання та прийняття проекту. Проте це так і не відбулось через те, що почалась Друга Світова війна. Базові ідеї цього документу стали основою для подальших міжнародних конвенцій про збереження культурної спадщини та захист культурних цінностей, які були затверджені вже в програмах ЮНЕСКО. Весь минулий досвід дозволив вже у середині 20-го століття сформувати міцні інституціоналізовані рухи на міжнародному рівні у сфері захисту і оберігання культурної спадщини.

Отже, весь комплекс існуючих будь-коли положень по збереженню і охороні природної спадщини дав змогу зробити висновок, що культурна спадщина є дуже важливою складовою в історії людства. Потреба збереження культурної спадщини та ефективного користування нею є одним з найважливіших аспектів у цивілізаційному розвитку. Нормативно-правові положення поняття культурної спадщини і досі свідчать про тенденції до розвитку його змісту. Культурна

спадщина наразі є пріоритетним об'єктом захисту на державному і міждержавному рівні, про це свідчить нормативно-інституціональна база, яка сформувалась за весь час і продовжує розвиватись досі [8].

1.2. Історія створення ЮНЕСКО

У 1942 р. в Лондоні відбулася конференція країн-союзників з питання освіти. На зустрічі були присутні представники 8 урядів. Метою конференції було вирішення питання щодо відновлення системи освіти у післявоєнні роки. До кінця 1945 р. відбулося близько 60 зустрічей. Ідеї, які були висвітлені на конференції підтримало світове співтовариство.

Після закінчення війни, в Лондоні відбулася конференція ООН, метою якої було створення організації з питань освіти та культури.

Ще одна конференція відбулася у квітні-червні 1945 р. в Сан-Франциско за ініціативою зустрічі 1942 р. і конференції ООН з міжнародної організації. Основною метою цієї організації було встановлення миру в світі, а також перешкоджання виникненню нової масштабної війни в майбутньому, і це можливо досягнути за допомогою забезпечення «інтелектуальної та моральної солідарності людства».

16 листопада 1945 р. представниками 37 держав було підписано Статут ЮНЕСКО, і створено спеціальну підготовчу комісію. 4 листопада 1946 р. Статут набув чинності, отже і організація офіційно почала свою діяльність. З 19 листопада по 10 грудня 1946 р. в Парижі відбулася перша сесія генеральної конференції ЮНЕСКО, на якій були присутні представники 30 держав.

ЮНЕСКО є правонаступницею комісії Ліги Націй з питань інтелектуальної співпраці та Міжнародного інституту інтелектуальної співпраці (виконавчої

установи). Міжнародну комісію з інтелектуальної співпраці було створено в 1922 р. Ліга Націй фінансово обмежувала діяльність комітету, бо вважала, що культура та освіта є внутрішніми справами країни.

Міжнародний інститут інтелектуальної співпраці займався питаннями щодо взаємовідносин між вищими навчальними закладами, бібліотеками, науковими об'єднаннями, перекладом творів, питаннями інтелектуальної власності, співробітництвом з музеями, зв'язками зі ЗМІ. План діяльності ЮНЕСКО здійснювався відповідно до статутів ЮНЕСКО.

Штаб-квартира організації знаходиться в Парижі, але крім неї також існують регіональні, кластерні та національні офіси ЮНЕСКО, які забезпечують присутність та роботу організації у всіх регіонах, а також підтримують зв'язки з агентствами ООН та організаціями-партнерами. Адміністративну роботу забезпечує координаційне бюро ЮНЕСКО. В офісах Женеви і Нью-Йорку підтримується зв'язок з ООН.

Учасники ЮНЕСКО організовані в п'ять регіональних груп: Африка, Ліга арабських держав, Азія і Тихий океан, Європа і Північна Америка, Латинська Америка і країни Карибського басейну. Такий розподіл створено через географічний чинник і не тільки. Велика кількість програм і різноманітних напрямків роботи організації формують регіональні мережі, основною метою яких є вирішення питань та проблем регіонів.

Діяльність та робота регіональних мереж врегульовуються та узгоджуються з регіональним бюро, штаб-квартирою та національними представництвами ЮНЕСКО. Також важливо, що національні представництва ЮНЕСКО тісно співпрацюють з Національним управлінням з аеронавтики і дослідження космічного простору (NASA).

Регіональні бюро ЮНЕСКО в основному надають підтримку кластерним і національним офісам організації. Існує всього лише 10 регіональних бюро

організації, які працюють в галузях освіти, науки і культури. Найбільші з них розташовані в Туреччині, Росії (Чечня), та Арабських Еміратах.

Кластерна система становить основу структури ЮНЕСКО. 27 існуючих кластерних офісів ЮНЕСКО співпрацюють зі 148 країнами і вирішують низку питань в межах компетенції ЮНЕСКО, взаємодіють з різними структурами ООН щодо здійснення спільних планів та проектів, а також здійснюють та підтримують взаємодію з іншими офісами організації з певних виділених напрямків діяльності.

ЮНЕСКО має також 27 національних офісів, які співпрацюють з 9 найбільш густонаселеними країнами світу, а також пост-конфліктними зонами, в тому числі з Україною.

Членом ЮНЕСКО може стати будь-яка держава, яка є членом ООН. У випадку виходу з ООН, відбувається автоматичний вихід з ЮНЕСКО.

Що стосується держав і територій, які не входять в ООН, то вони мають можливість стати повноправними членами організації за умови отримання двох третин голосів генеральної конференції.

З питань співпраці з національними комітетами ЮНЕСКО займається спеціальний установа організації, членами якої є регіональні секції (крім Африки).

Кожна держава-член обирає постійного представника при ЮНЕСКО. В загальному налічується 182 держави, крім того ще діє 4 постійних спостерігача і 9 спостережних місій.

Основою практичної діяльності ЮНЕСКО є середньостроковий план, який розрахований на 6 років. У свою чергу, створюються три дворічні програми.

Головна робота ЮНЕСКО здійснюється за наступними основними напрямками: освіта, природничі науки, соціальні та гуманітарні науки, культура, комунікація та інформація.

Також, ЮНЕСКО реалізують масштабні міжнародні програми і проекти у таких галузях, як відновлювані джерела енергії, науково-технічна інформація, інформатика, комунікація, біоетика, екологія, океанографія, гідрологія, соціологія,

повернення культурних цінностей, збереження всесвітньої культурної і природної спадщини, професійно-технічна освіта, освіта для XXI століття.

Для управління та контролю цих програм створені відповідні міжурядові комітети та ради, до складу яких входять представники тих країн-членів, які обираються Генеральною конференцією.

Діяльність ЮНЕСКО в галузі культури охоплює такі сфери:

- збереження матеріальної, духовної культурної спадщини;
- розвиток мистецтв та сучасних культур;
- повернення втрачених культурних цінностей країнам-власникам;
- сприяння розвитку книговидавництва;
- розвиток культури;
- захист авторських прав;
- взаємозв'язок між культурою та розвитком[9].

1.3. Методика роботи

За об'єктом та предметом робота відноситься до таких напрямів як географічне країнознавство, географія культури, регіональна економічна та соціальна географія.

Географічне країнознавство формує систему економіко-географічних знань про загальні процеси у світі і про окремі держави. Географічне країнознавство є одним з основних предметів у загальному розумінні процесів, що відбуваються у сучасному світі. Предметом науки є держави і регіони світу, що є одним цілим на світовій політичній арені. Метою є отримання загальних уявлень про просторово-

територіальну організацію держав світу, міжнародні організації, їх співпрацю, уявлення про цивілізаційний вимір країн і регіонів світу [1].

Географія культури – одна з наук суспільної географії, що вивчає територіальне розміщення культур у геопросторі. Її специфіка закладається в тому, що як географічна наука вона одна з найменш розвинених, проте за історією культурна складова є найдавнішою. Об'єкт вивчення – територіальні культурні комплекси, предмет – територіальна культурна організація та її матеріальні та духовні компоненти. Структурними елементами географії культури є географія релігії, мистецтва та способу життя [2].

Регіональна економічна та соціальна географія – наука про територіальну організацію виробництв та організацію життя людей у певних регіонах чи країнах світу. Об'єктом регіональної економічної та соціальної географії є складова суспільства та суспільство загалом, наприклад, населення регіонів, міжнародний поділ праці, господарство на регіональному рівні тощо. Предмет – особливості, закономірності просторової організації суспільства та його частин на регіональному рівні. Базовим для дисципліни є поняття «регіон» [3].

Метою даної роботи є аналіз діяльності ЮНЕСКО у сфері охорони культурної та природної світової спадщини у макрорегіоні Латинської Америки.

В ході написання дипломної роботи були використані універсальні та теоретичні методи дослідження.

Робота базується на основних методологічних принципах суспільної географії. Принцип територіальності дає змогу раціонально територіально впорядкувати усі об'єкти, які формують суспільний геопростір, в якому відбувається щоденна людська життєдіяльність та формування різноманітних суспільно-географічних комплексів. Завдяки цьому принципу стає можлива оптимізація територіальної організації суспільства, визначення районних кордонів.

Ще один методологічний принцип суспільної географії, принцип історизму, дає можливість розглядати усі суспільно-географічні процеси та явища у ча-сі [4, 5].

При написанні першого розділу використовувалось декілька методів. Зокрема, аксіоматичний метод для опису понять культурної та природної світової спадщини. Задля формування розвитку процесів і подій у хронологічній послідовності використаний історичний метод, зокрема у першому та другому пунктах першого розділу для опису виникнення ідеї охорони природної та культурної світової спадщини та опису створення ЮНЕСКО.

В другому розділі завдяки аналізу, синтезу, індукції та дедукції описано особливості природної та історико-культурної спадщини. Досліджено яку унікальність, специфічність та загрози мають і природне і історико-культурне середовище Латинської Америки та які їх взаємозв'язки.

У третьому розділі використаний аксіоматичний метод для опису статей Конвенції про охорону культурної та природної спадщини, історичний метод для надання інформації щодо хронології подій охорони та збереження конкретних об'єктів світової спадщини, метод аналізу для опису результативності діяльності ЮНЕСКО щодо охорони та збереження світової спадщини.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОГО РЕГІОНУ

2.1. Особливості природної спадщини

Латинська Америка унікальна в багатьох аспектах. На її територія знаходиться Амазонська низовина - найбільша у світі, гори Анди - найпротяжніші у світі, річка Амазонка – найповноводніша у світі, водопад Анхель – найвищий водопад у світі та озеро Тітікака – найбільше гірське у світі. Це все значно впливає на розвиток природи у Латинській Америці. Особливість Латинської Америки ще в тому, що вона має велику протяжність з півночі на південь. Це зумовило розміщення материка в 5 кліматичних поясах. Завдяки різноманітним кліматичним умовам сформувалась велика кількість природних зон і як наслідок Латинська Америка вражає своєю природною, ландшафтною різноманітністю. Значна частина Латинської Америки знаходиться в жарких кліматичних поясах і тільки найвужча південна частина в помірному. Всі кліматичні пояси Латинської Америки змінюються при русі від півдня до екватора[10]. Клімат материка різноманітніший навіть більше, ніж клімат Африки. Завдяки своєму географічному положенню Латинська Америка отримує велику кількість сонячної радіації протягом усього року. Також Латинську Америку вважають найвологішим і найзеленішим материком, на це вплинули теплі Бразильська та Гвіанська течії і пасатна циркуляція. Перуанська холодна течія робить пустелю Атакамунайпосушливішою у всьому світі. Рельєф Латинської Америки значно впливає на формування її клімату. Саме в Латинській Америці знаходиться найдовша гірська система світу Анди. Вони є перешкодою для холодних сухих повітряних мас із Тихого океану. Таким чином сформувався високогірний клімат. Якщо Анди знаходяться на заході

метрика, то на східній частині – рівнини, вони у свою чергу дають змогу проникати вологим і теплим повітряним масам із Атлантичного океану.

У спекотному, вологому екваторіальному поясі знаходиться Амазонська низовина і північно-західне тихоокеанське узбережжя. Клімат цього поясу формується внаслідок взаємодії вологих атлантичних повітряних мас та високих температур, які у цьому поясі тримаються весь рік.

Субекваторіальні пояси характеризуються жарким, вологим літом, жаркою, сухою зимою. Температура літом і зимою відрізняється не дуже сильно. У цьому поясі знаходяться: Гвіанське плоскогір'я, Орінокська низовина, частина Бразильського плоскогір'я, південно-східна частина Амазонської низовини.

Тропічний пояс характеризується більшими відмінностями температур влітку та взимку, кількість опадів у внутрішніх і прибережних областях також мають більші перепади. Дощі тут випадають переважно літом, але їх набагато менше, ніж у субекваторіальному поясі.

Субтропічний пояс характеризується значними відмінностями у всіх його частинах. На сході це тепле, рівномірне зволоження, у внутрішніх районах - сухе континентальне, на узбережжі Тихого океану – середземноморський клімат із вологою зимою і сухим літом.

Помірний кліматичний пояс характеризується яскраво вираженими порами року, утворився під впливом західних перенесень повітряних мас. У західній частині випадає у рік до 3000 мм опадів, що і сформувало морський помірний тип клімату з мінімальними змінами температур і значною кількістю опадів. Східна частина характеризується суттєвими коливаннями температур і невеликою кількістю опадів, що формує помірний континентальний тип клімату.

У Латинській Америці чітко виділяється дві великі природні зони: рівнинно-плоскогірний Схід та Анди. В кожній зоні виділяється декілька фізико-географічних областей. На сході Латинської Америки великим формам рельєфу відповідають області, які знаходяться в межах однієї чи двох схожих природних

зон. Рівнини Оріноко знаходяться вздовж річок і характеризуються високими трав'яними саванами з лісами. Амазонія – низовина, що вкрита різноманітним за видовим складом багатоярусним екваторіальним лісом з густою мережею повноводних річок. Бразильське нагір'я – утворене на щитах Південно-Американської платформи, та покрите саваною субекваторіального і тропічного поясу. Пампа – рівнина зі степом субтропічного поясу з родючими ґрунтами. Найпівденнішу частину займають пустелі – Патагонія. Тут найбільш неприємні кліматичні умови, оскільки випадає мало опадів, зими дуже холодні. Північні Анди мають гірську структуру, яка складається з 3 хребтів з багатьма діючими та згаслими вулканами, знаходяться у екваторіальному та субекваторіальному поясах. Центральні Анди - найширша частина гірської системи, знаходиться у тропічному поясі. Саме тут знаходиться пустеля Атакама, пуни (напівпустельні ландшафти) і сухі гірські ландшафти. Південні Анди – висота гір є нижчою в порівнянні з іншими частинами Анд. Чим більша кількість опадів, тим різноманітніша рослинність природних зон. На висоті 2000 метрів знаходиться пояс гірських лугов, а після цього пояс вічних снігів і льодовиків.

Північну частину материка займають вологі екваторіальні ліси, відомі як «сельва», що в перекладі з португальської означає «ліс». Територія сельви займає майже всю Амазонську низовину. Ця зона є найбільшим масивом дощових лісів на планеті. Вологі ліса нагадують африканські джунглі, проте тут випадає більше дощів. Амазонська сельва — це велика площа вічнозелених екваторіальних лісів, розташована в басейні річки Амазонки. За кількістю видів флори і фауни ця екосистема не має собі рівних. Одних тільки дерев тут налічується 16 000 видів. Проте її не можна вважати дикими джунглями.

Дослідники виявили, що цей ліс це древній плодовий сад, в якому росте приблизно 80 видів дерев. Всі ці види дають плоди фруктів та горіхів, які споживає місцеве населення[12].

Через свою тривалу ізолюваність Латинська Америка має велику кількість ендемічних видів флори і фауни. Близько половини регіону займають ліси, постійні вологі вічнозелені екваторіальні ліси займають за своєю площею перше місце серед усіх материків. Тут росте дуже багато цінних дерев, такі як червоне, сандалове дерево, бальса. Також ростуть рослини, які є важливою технічною та медичною сировиною, наприклад, сейба з якої отримують олію, волокна, гевея, шоколадне дерево, хінне, кока тощо. Також Латинська Америка є батьківщиною таких рослин як кукурудза, соняшники, картопля, ананаси, квасоля, перець, помідори та ін. Також тут ростуть унікальні дерева, які можуть досягти висоти у 80м – сейби. Вони є корінними представниками флори материка. Рослинний світ Латинської Америки вважається головним багатством материка. Вологі тропічні ліси північної частини материка досі вражають багатством видів, вчені і сьогодні продовжують знаходити нові види рослин. На 10 квадратних кілометрів лісу приходить 750 видів дерев та 1500 видів квітів

Тваринний світ Латинської Америки також є унікальним. Тільки тут можна зустріти лінивців, мураходів, броненосців, американських страусів, гуанако. Саме в Латинській Америці живе найбільша змія Анаконда, її довжина може досягати 8м. В лісах проживає Колібрі – найменша пташка у світі. В південній частині материка на території степів проживають лами. Взагалі збереження унікального тваринного світу Латинської Америки є важливою природоохоронною задачею людства.

Один із методів охорони рослинного та тваринного світу є створення національних парків. Взагалі на території Латинської Америки вони займають всього 2-3% від усієї території, проте місцеве населення все одно приділяє багато своєї уваги розвитку національних парків. Часто створенню таких парків перешкоджає приватна власність землі. Велика кількість країн намагається зберегти своє природне надбання, проте часто це дуже важко зробити через відсутність засобів та співпраці не тільки між країнами, а й всередині країни, між

громадянами та урядом. В Латинській Америці створені державні організації, які займаються проблеми екології. Також в 2-ій половині 20 століття було прийнято багато природоохоронних законів. Багато уваги в них приділено проблемним місця [11].

Загалом ландшафтні особливості зумовили велику кількість об'єктів природної спадщини на її території. Зокрема, до списку Всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО у Латинській Америці входить 45 об'єктів, 8 з них змішаного типу.

Є багато загальних чинників, які впливають на погіршення стану важливих природних об'єктів. Головний фактор, що впливає на екологію Латинської Америки це її периферійне положення у світовій економіці, а отже висока залежність від іноземного капіталу, який використовує її природні ресурси у своїх інтересах. Також посилене забруднення навколишнього середовища пов'язане з негативними аспектами промислового розвитку, зі збільшенням сільськогосподарських угідь за рахунок вирубки лісів.

Основним забруднювачем навколишнього середовища вважають промисловість. До 80% промислових забруднень пов'язано з використанням паливно-енергетичних ресурсів. Найбільшу небезпеку становить нафтопереробна сфера. Наприклад, в Бразилії райони в яких знаходяться такі заводи, часто називають «долинами смерті». Одним з найбільш забруднених районів став Камасарі, в якому побудований великий нафтопереробний комплекс. Промислове забруднення навколишнього середовища в Бразилії пов'язано і з розширенням виробництва етанолу з цукрової тростини. Через обмежену кількість власних нафтових ресурсів і прагнення зменшити залежність від імпорту нафти, Бразилія стала єдиною країною, яка виробляє технічний спирт з цукрової тростини. Частина автомобілей тут працює на спиртових двигунах. Проте внаслідок аналізу діяльності цієї галузі стало зрозуміло, що вона приносить більше негативних наслідків, ніж користі. Тепер уже визнано, що для Північного Сходу в інтересах не

тільки району, а й усієї країни краще експортувати, а не виробляти пальне. В ході промислової діяльності через скидання промислових відходів погіршується стан водних басейнів Південної Америки. Все більше забруднюються прибережні води океану. Водні проблеми пов'язані з територіальним перерозподілом води і створенням великих водосховищ (наприклад, при будівництві найбільшої в світі ГЕС Ітайпу). Дуже гостра, наприклад, водна проблема в Буенос - Айресі, де більше 90% промислових підприємств не мають установок для очищення стічних вод. Через те, що власники підприємств прагнуть уникнути витрат на очисні споруди, відбувається катастрофічне забруднення приток Ла-Плати, на яких розташовані промислові підприємства. Більшість проблем водних ресурсів виходять за рамки національних кордонів.

Латинська Америка має велику кількість орних земель, проте під впливом багатьох чинників наразі їх стан являється незадовільний.

Найбільш небезпечні наслідки для Південної Америки має масова вирубка лісів під пасовища для створення тваринницьких господарств експортного спрямування. Вирубка лісів веде до деградації природи і до ще більшого розвитку ерозії ґрунтів. У Латинській Америці та країнах Карибського басейну лісу виконують ряд надзвичайно важливих соціально-економічних функцій. Вони є джерелом внутрішнього споживання та експорту. Ліси також є постачальниками природних продуктів і виконують важливі функції збереження навколишнього середовища, виступаючи в ролі природного захисту від природних катастроф, забезпечуючи збереження річкових басейнів і біорізноманіття, захищаючи від ерозії і поглинаючи вуглекислий газ. Латинська Америка є одним з найважливіших лісових регіонів, площа її лісів становить одну четверту площі лісів усього світу. Лісовий покрив становить 48% від загальної площі земної поверхні регіону. Басейн річки Амазонка володіє найбільшою площею тропічних дощових лісів, тут виділяють, принаймні, 20 різних типів лісу. Тропічні екосистеми відрізняються найбагатшим біорізноманіттям в світі. Швидкість

вирубки лісів в Латинській Америці одна з найвищих в світі і в середньому становить 0,48% в рік (варіюючи від 1,2% в Центральній Америці до 0,4% в Південній Америці і 0,3% в Карибському регіоні). З 418 мільйонів гектар лісів, зведених в світі за останні 30 років, на частку Латинської Америки припадає 190 мільйонів гектар. Загальна площа лісів в регіоні скоротилася на 46,7 мільйонів гектар з 1990 р. по 2000 р. Будь-які види господарської діяльності в Амазонії супроводжуються вирубкою лісу. Найбільш інтенсивно винищували ліси заради розвитку тваринництва. Проте Амазонія так і не стала значним постачальником м'яса не тільки на зовнішній, а й на внутрішній ринок, так як продуктивність пасовищ на тропічному ґрунті низька. Наслідки має вирубка лісів під будівництво автомобільних доріг і промислових об'єктів. Так, заради створення целюлозно-паперового виробництва в долині річки Жарі, землі які були здані в концесію американському мільярдерові, вирубали величезні лісові масиви, на місці яких створили плантації швидкорослих сосен - сировини для виробництва целюлози (згодом через низьку продуктивності ці землі були продані бразильським компаніям). Все це веде до руйнування тендітної екологічної системи Амазонії, до збільшення процентного вмісту в атмосфері вуглекислого газу.

Пожежі є традиційним методом, що застосовується в землекористуванні для розчищення земель під сільськогосподарські угіддя та створення умов для полювання. Неконтрольовані природні пожежі в даний час представляють собою загрозу: лісові пожежі можуть зруйнувати до 50 відсотків лісової біомаси, що знаходиться на поверхні, а також завдати шкоди фауні.

В Аргентині вчені Університету Вашингтона в ході недавнього дослідження виявили, що надзвичайні зливи і спека, викликані зміною клімату, призводять до зниження чисельності населення Магелланових пінгвінів на півострові Пунта-Томбо в Аргентині. Протягом останніх двох років найбільш поширеною причиною смерті пташенят даного виду була зміна клімату - збільшення кількості опадів під час сезону розмноження знизило їх виживання. Загалом наразі їх

чисельність оцінюється у 1,8 мільйонів особин. Проте кількість пінгвінів зменшується не лише через кліматичні умови. Здавна на Магелланових пінгвінів полювали індіанці, але це не так сильно змінювало загальну чисельність пінгвінів, так як вони вбивали малу їх кількість, чисельність почала значно змінюватись після колонізації. Європейці могли вбивати до 14тисяч птахів на рік. Наразі створені національні парки пінгвінів, проте чисельність так і залишається невеликою, бо місцеве населення продовжує збирати яйця, а туристи часто турбують пінгвінів і руйнують нори.

Отже, Латинська Америка наразі стикається з великою кількістю екологічних, природоохоронних проблем. Це у свою чергу не може забезпечувати нормальну роботу щодо збереження важливих природних об'єктів. Ситуації з вирубками лісу, використанням орних земель не так як правильно, а так як вигідніше, полювання на пінгвінів, показують, що наразі економічні проблеми населення є важливішими, ніж охорона природної спадщини [13].

2.2. Особливості історико-культурної спадщини

Латинська Америка є єдиним регіоном у світі в якому 10 держав говорять однією мовою, мають спільне історичне минуле, однорідну конфесійну належність і схожі геополітичні характеристики. У цьому регіоні ідентичність загалом можна поділити на декілька складових. Спільноти, які утворилися за рахунок міграційних процесів у Європі. Друга складова - це примусово привезені раби з Африки, які проживають у карибській зоні і північно-східній частині Бразилії і третя складова це метиси та індіанське населення у Андських країнах та Мезоамериці. Значна увага тут приділяється індіанським державам вплив яких згодом став вирішальним у даному регіоні.

Колонізація Латинської Америки розпочалась в 16 столітті Іспанією та Португалією. В результаті цього місцеве населення розмовляє іспанською чи португальською мовами. На сучасній політичній карті Латинської Америки знаходиться 33 держави та 4 залежні території (3 від Франції, 1 від США).

Латинська Америка відіграла велику роль у становленні цивілізацій, принесла до неї багато самобутніх груп. Після відкриття Америки Колумбом почався обмін досвідом, культурою, традиціями європейської та американської цивілізацій. Хоча неможливо заперечити і те, що іспанські конкістадори у часи своїх завоювань прагнули зруйнувати цивілізації Латинської Америки.

До сьогоднішнього дня колонізація Іспанією та Португалією залишається болючою темою для індіанських народів, так як існували значні відмінності на момент завоювання у суспільно-політичному устрої Латинської Америки та європейських країн.

Таким чином можна зазначити, що значні цивілізаційні зміни відбулись внаслідок колонізації Латинської Америки. Колоніальний період історії регіону тривав протягом 3 століть. Внаслідок «змішування» трьох складових даної регіональної ідентичності сформувалась сучасна латиноамериканська цивілізація.

У Латинській Америці до списку Всесвітньої історико-культурної спадщини входить 106 об'єктів, з них 8 змішаного типу. Більше всього об'єктів історико-культурної спадщини в Мексиці, Перу та Бразилії. До історико-культурних об'єктів Латинської Америки належать археологічні заповідники в місцях охорони «мертвих міст», історичні споруди тощо. Їх хронологічний діапазон дуже великий: від 2 тисячоліття до нашої ери до другої половини 20 століття. Ці об'єкти зазвичай ділять на 4 історичні групи: доісторичний час, доколумбова епоха, постколумбова епоха та новий час. Більшість об'єктів належать до доколумбової та постколумбової епохи. Історично-культурні об'єкти Латинської Америки за своєю значимістю не відстають від природних.

Прикладами спадщини доколумбової доби є пам'ятки цивілізацій інків, ацтеків та майя. Інки – народ, що мешкав у частинах сучасних Перу, Еквадору, Болівії, Аргентини, Колумбії. Інки створили велику імперію в Андах зі столицею у місті Куско. Відомим об'єктом ЮНЕСКО і містом народу інків є Мачу-Пікчу. Ацтеки є найбільшим народом Мексики, що прийшов на її території у 12 столітті. Вони збудували там свою столицю Теночтітлан, що наразі носить назву Мехіко. Майя це ще одна з цивілізацій Латинської Америки доколумбової епохи. Вона широко відома у всьому світі своїм розвитком ієрогліфічної писемності, мистецтва, архітектури та астрономії. Майя також відомі тим, що вони розробили календарну систему. Наразі знайдено велику кількість їх колишніх поселень (1000 городищ та 3000 селищ). Багато міст майя входять до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Це такі міста у Мексиці як Чичен-Іца, Ушмаль, Паленке, у Гондурасі місто Копан, у Сальвадорі – Хоя-де-Серен та у Гватемалі – Тікаль та Кіригуа.

У постколумбовій Латинській Америці в архітектуру з тогочасної Європи був перенесений стиль бароко. Місцеве населення Латинської Америки його сприйняло і почало активно вводити в архітектуру. Населенню імпонували ті емоції, які ніс цей стиль. Центром музичної культури в ті часи у Латинській Америці були католицькі храми. У них лунали духовні твори під супроводом органа. Архітектурне обличчя міста Куско, колишньої столиці імперії інків, значно змінилось під час колонізацій. Стародавні будівлі стали володінням колонізаторів. Внаслідок змішування місцевих та іспанських традиційних стилів сформувався неповторний новий. Наразі місто Куско, внесене до історично-культурних об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО, досі зберігає своє чарівне мистецтво епохи інків та конкістадорів [8].

Одним з найбільших і найдавніших храмів Латинської Америки є кафедральний собор Успіння Пресвятої Богородиці, який знаходиться в Мехіко. Іспанці побудували християнську церкву з каменів зруйнованого святилища після

того як завоювали столицю імперії ацтеків Теночтітлан. У 1573-1813рр. на цьому ж місці йшло будівництво нової базиліки за проектом Клаудіо де Арсін'єга. Готика, ренесанс, бароко, класицизм поєднуються в цій унікальній архітектурі. Собор оздоблений колонами і статуями. Найвищим є бароковий головний портал собору, тут розміщуються 4 скульптури зі зображеннями апостолів і над дверима знаходиться горельєф Діви Марії. Статуї Віри, Надії, Любові прикрашають вежу з годинником. Дизайн собору виражається багатим декором, оздобленням з золота, перламутру, слонової кістки. Собор заливається янтарним світлом від вітражів. Усі 5 віттарів зроблені у стилі бароко, а головний – із золота, мармуру, оніксу. Навколо собору знаходиться 16 капел із картинами та скульптурами. Гордістю собору є орган, який найбільший у Латинській Америці [9].

Термін «ультрабароко» характеризує архітектуру даного регіону як такого, що має гігантські масштаби архітектурних творів та багатий скульптурний декор. Також на оздобленні деяких церков можна помітити знаки сонця, що є язичницькими для католицизму. Справа в тому, що вони були зроблені індіанськими майстрами [8].

У 2-ій половині 18 століття бразильський архітектор і скульптур Алейжадіньо створив комплекс споруд церкви Бон-Жезус-ду-Конгоньяс, що є автентичним зразком колоніального стилю бароко в католицькій архітектурі. Фігури 12 пророків розташовують на сходах і прикрашають їх. У каплицях архітектор створив 6 груп скульптур із 66 статуй людського зросту. Після завоювання незалежності більшістю латиноамериканських країн (початок 19ст.— 20 ст.) розпочалася нова епоха, завдяки якій розпочався розвиток архітектури й мистецтва. З'явилась необхідність в адміністративних і громадських спорудах для великих містах, столицях [9].

Класицизм став для країн Латинської Америки архітектурним стилем, який задовольняв замовленням у парадних будівлях. Риси класицизму були новими для місцевих звичаїв, але він означав відмову від колоніального спадку. Мистецтво

Франції справило значний вплив на архітектуру цього періоду. Театри у великих містах споруджували у стилі паризької Гранд-опера, а театр Амазонас у Манаусі взагалі називали «тропічним Парижем».

Національно-патріотичні ідеї стали у 20 столітті основними у цьому регіоні. Завдяки ним почався розвиток нових мистецьких шкіл, найвідомішими з яких є мексиканська і бразильська. У великих містах Буенос-Айресі, Ріо-де-Жанейро, Мехіко будували урядові споруди, високі офіси, навчальні заклади.

Місто Бразилія є символом національної незалежності. Воно також є візитною карткою бразильського економічного дива. Також це одне з наймолодших міст світу, яке побудовано там де раніше були тропічні джунглі. Бразилія входить до списку Світової спадщини ЮНЕСКО як об'єкт історичної та культурної спадщини людства [8].

Ріо-де-Жанейро є одним з найкрасивіших міст не тільки Латинської Америки, а й світу, оточене морем та горами. На верхівці гори Корковаду знаходиться статуя Христа Спасителя, яка є символом усієї Бразилії. Розкинуті руки Христа ніби обіймають місто. Здалеку скульптура нагадує хрест. Вона є одним із нових семи чудес світу.

У Мексиці паралельно з живописом, скульптурою розвивається і сучасна архітектура.

Дієго Рівера є засновником школи монументального живопису, він створив багато розписів стін громадських споруд. Народні традиції та спонукання до революційних рухів є головними темами його творчості.

Хосе Клементе Ороско створив за все своє життя багато розписів, серед яких фрески шпиталю в Гвадалахарі, що внесені до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

У центрі Мехіко на площі Трьох культур знаходяться відомі споруди, що показують єдність досягнень мистецтва Мексики всіх часів розвитку: залиш-

киндіанської піраміди й споруд ацтеків, католицький собор колоніальної епохи та Латиноамериканської вежі.

Тому, назва площі Трьох культур є символічною і виражає єдність традицій та урбанізму. Ця площа внесена до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО.

Великим внеском у світову художню культуру є образотворче мистецтво й архітектура Латинської Америки.

Прикладом «сплаву» історій та культур доколумбової епохи та колоніальної епохи європейців є місто Коро та його порт. Місто Коро є одним з перших колоніальних міст, засноване у 1527 р. До його складу входить близько 602 історичних будівель [9].

Збереження та охорона світової спадщини у Латинській Америці стикається і з певними загрозами. Досить відчутними є соціально-економічні проблеми.

Країни Латинської Америки досить сильно відрізняються за рівнем соціально-економічного розвитку. Серед них можна виділити країни з відносно високим показником індексу людського розвитку, середнім і відносно низьким.

Найбільш розвинені країни Латинської Америки, за даними 2019 р., Чилі з показником ІЛР 0,851, Аргентина - 0,845, Уругвай - 0,817, Панама - 0,815, Барбадос - 0,814), Коста Ріка - 0,810, Тринідад і Тобаго - 0,796, Куба - 0,783, Гренада - 0,779, Мексика - 0,779, Антигуа і Барбуда - 0,778, Перу - 0,777, Колумбія - 0,767), Бразилія - 0,765, Еквадор - 0,759, Сенс-Люсія - 0,759, Домініканська Республіка - 0,756. До найменш розвинених країн за показником індексу людського розвитку можна віднести Папуа-Нову Гвінею з ІЛР 0,555 та Гаїті – 0,510 [14] (Додаток В).

Багато країн Латинської Америки мають проблеми з водопостачанням. Від цієї проблеми найбільше страждають Перу – доступу до якісної питної води не має 25% населення, Парагвай і Гондурас – 14%. На території Перу та Парагваю знаходяться великі гірські масиви, що ускладнює можливість водопостачання. Важливо зазначити, що майже у всіх країнах регіону четверта частина населення

проживає у трущобах. Спостерігається трудова еміграція з країн Латинської Америки через високий рівень безробіття і політичної нестабільності здебільшого у США [15].

Питання освіти також є проблемним для Латинської Америки. У Венесуелі, Гондурасі, Нікарагуа і Домініканській республіці люди вчаться менше 7 років, в Гватемалі і на Гаїті - менше 5 років. Населення має можливість продовжувати освіту, проте за власним бажанням відмовляється це робити. Можливо ця проблема частково закладена в менталітеті населення і частково у відсутності таких робочих місць, які потребували б високої кваліфікації знань. Система освіти потребує адаптацій до реалій ринку праці. Навіть той наявний відсоток освічених людей здебільшого немає можливості влаштуватись на роботу. Можна зазначити, що держава розподіляє кошти не зовсім правильно, так як система освіти є неадаптованою під місцеве населення[16].

Основними соціально-економічними проблемами Латинської Америки є бідність населення, нерівність у розподілі доходів, безробіття. Також не можна не згадати про те, що на сьогоднішній день Латинська Америка є основним постачальником наркотиків у США та у деякі європейські країни. Головними центрами наркоторгівлі вважаються Колумбія, Перу, Болівія, Венесуела, Мексика.

Усі вищезгадані проблеми впливають на можливість Латинської Америки приділяти достатню кількість коштів і уваги до збереження та охорони природних та культурних цінних об'єктів. Поки Латинська Америка страждає від бідності, недостатньої кількості ресурсів, наркоторгівлі, безробітності, неосвіченості, питання світової спадщини точно не зможуть вирішуватись так як слід та бути у пріоритеті і місцевого населення і у органів державної влади.

РОЗДІЛ 3

ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНЕСКО ЩОДО ОХОРОНИ ПРИРОДНОЇ ТА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У РЕГІОНІ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

3.1. Діяльність ЮНЕСКО щодо охорони та збереження природної і культурної спадщини

Світова спадщина ЮНЕСКО це природні та культурні об'єкти, які вважаються надбанням усього людства. Присвоєння такого статусу надає об'єкту певні переваги, а саме: об'єкт знаходиться під моніторингом за станом його збереженості та загалом має додаткові гарантії щодо свого збереження, підвищується престиж території на якій він знаходиться, об'єкт стає більш популярним серед туристів, а отже і країна має додаткові вигоди, ЮНЕСКО залучає кошти для підтримання цілісності об'єктів. Зобов'язання щодо збереження таких об'єктів бере на себе і держава на території якої він знаходиться. 4 Стаття Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини наголошує, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, яка перебуває на її території, покладається насамперед на державу на території якої знаходиться об'єкт. Тобто держава повинна діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному відношеннях.

Для включення до Списку світової спадщини пам'ятки повинні мати видатну загальну цінність і відповідати принаймні одному з десяти критеріїв відбору. Ці критерії пояснюються в Оперативних керівних принципах щодо

імплементатії Конвенції світової спадщини, яка, крім тексту Конвенції, є основним робочим інструментом зі світової спадщини. Критерії регулярно переглядаються Комітетом, щоб відобразити еволюцію самої концепції світової спадщини. До кінця 2004 р. об'єкти Світової спадщини відбирались на основі шести культурних та чотирьох природних критеріїв. З прийняттям переглянутих Оперативних настанов щодо імплементатії Конвенції світової спадщини існує лише один набір з десяти критеріїв. Вони позначають маленькими римськими буквами [21].

Критерії відбору об'єктів історико-культурної спадщини:

- (i) об'єкт є шедевром людської геніальної творчості;
- (ii) об'єкт демонструє важливий обмін людськими цінностями протягом певного періоду або в межах певної культурної частини світу щодо розвитку архітектури чи технологій, монументального мистецтва, містобудування чи ландшафтного дизайну;
- (iii) об'єкт свідчить про унікальне або принаймні виняткове свідчення культурної традиції або цивілізації, яка живе або яка зникла;
- (iv) об'єкт є видатною будівлею, архітектурним або технологічним ансамблем чи ландшафтом, що ілюструє важливі етапи в історії людства;
- (v) об'єкт є цінним традиційним поселенням, використання землі чи моря, що є прикладом культури або культур, взаємодії людини з навколишнім середовищем, особливо коли воно стає вразливим під впливом незворотних змін;
- (vi) об'єкт пов'язаний з подіями чи живими традиціями, з ідеями чи з віруваннями, з художніми та літературними творами, що мають видатне загальне значення. (Комітет вважає, що цей критерій бажано використовувати разом з іншими критеріями);

Критерії відбору об'єктів природної спадщини:

- (vii) об'єкт містить видатні природні явища або райони з винятковою природною красою та естетичним значенням;

(viii) об'єкт є видатним прикладом, який представляє основні етапи історії Землі, включаючи історію людства, значні геологічні процеси, що тривають у процесі розвитку форм рельєфу, або значні геоморфні або фізіографічні особливості;

(ix) об'єкт є видатним прикладом, що представляє значні поточні екологічні та біологічні процеси в еволюції та розвитку наземних, прісних вод, прибережних та морських екосистем та спільнот рослин і тварин;

(x) об'єкт містить важливе природне середовище існування для збереження біологічного різноманіття, включаючи ті, що містять види, що перебувають під загрозою виняткової загальної цінності з точки зору науки або збереження [9] (Додаток Г).

Конвенція про всесвітню спадщину - це не лише "слова на папері", а перш за все корисний інструмент для конкретних дій із збереження об'єктів, що знаходяться в небезпеці та видів, що перебувають під загрозою зникнення.

Визнаючи надзвичайну загальну цінність об'єктів, держави-учасниці зобов'язуються зберегти його та прагнуть знайти рішення для його захисту. Конвенція про всесвітню спадщину також є дуже потужним інструментом залучення міжнародної уваги та дій за допомогою міжнародних захисних кампаній.

Понад 15% об'єктів світової спадщини охороняються принаймні ще однією багатосторонньою угодою чи програмою.

Охорона об'єктів ЮНЕСКО регулюється перш за все державними законами. ЮНЕСКО є більше наглядачем за тим в якому стані знаходяться об'єкти, якщо вони потребують реставрацій (історично-культурні об'єкти) чи певних позитивних змін у сфері екології, відновлення ресурсів (природні об'єкти) або об'єкт неможливо відновити, ЮНЕСКО вносить їх у список «Під загрозою».

Далі на конкретних прикладах розглядатиметься що ж означає статус об'єкта «Всесвітня спадщина ЮНЕСКО» і які міри застосовуються до таких об'єктів.

Національний парк Серра-де-Капівара знаходиться у Бразилії. Відомий тим, що у ньому знаходиться печера в якій залишилися розписи, яким близько 25 тисяч років. Вони свідчать про існування одного з найдавніших народів у Латинській Америці. Парк внесений до списку ЮНЕСКО у 1991р.

Національним парком Серра-да-Капівараспільно керують Бразильський інститут навколишнього середовища та відновлюваних природних ресурсів та Інститут збереження біорізноманіттяЧікоМендеса. Національний інститут історичної та художньої спадщини сприяє моніторингу, нагляду та збереженню об'єктів археологічної спадщини у тісній співпраці з Інститутом згадами раніше. На інститут збереження біорізноманіттяЧікоМендеса та Бразильський інститут навколишнього середовища та відновлюваних природних ресурсів покладено головну відповідальність за управління, адмініструванням, наглядом за парком та буферною зоною, а також ініціативи з екологічної освіти та інтеграція з околицями.

Національний парк Серра-да-Капівара охороняється законом від 1937 р. Він був офіційно визначений об'єктом федеральної спадщини відповідно до Директиви 1993 р. І внесений до Книги археологічної, етнографічної та ландшафтної спадщини. Національний парк був створений для захисту та збереження культурної та екологічної спадщини, що міститься в цьому районі. Крім того, відповідні археологічні розкопки охороняються Федеральним законом від 1961 р. Поточний потік фінансових ресурсів та міжнародна співпраця є надзвичайно важливими для забезпечення заходів, передбачених Планом управління, підготовленим Бразильським інститутом навколишнього середовища та відновлюваних природних ресурсів у 1991 р. Основною метою плану є відновлення балансу між захистом існуючої культурної спадщини та екологічними компонентами парку, що вимагає постійного моніторингу, на додаток до заходів щодо збереження археологічних решток та забезпечення фізичної інфраструктури для доступу відвідувачів. На сьогодні основним завданням є забезпечення

прогресивної та систематичної реєстрації об'єктів, що містять печерне мистецтво, з тим, щоб забезпечити можливості подальших досліджень, а також виконання поточних заходів із збереження, які залежать від безперервної національної та міжнародна підтримка.

Національний парк Серра-да-Капівара та збереження району виявилися важливими для майбутнього регіону завдяки зростанню та розширенню археологічного екотуризму, що є ключовим фактором економічного розвитку району. Туризм в регіоні стабільно зростає з часу реалізації перших інфраструктурних проектів, зокрема Музею американської людини. Сприяння більшій доступності місця та стимулюванню туризму, серед інших заходів, розглядається як потенційно ефективна стратегія для створення додаткових засобів, необхідних для утримання та збереження території в майбутньому.

Колоніальне місто Санто-Домінго стало першим містом в Америці, де були побудовані кафедральний собор, лікарня, таможня та університет. Місто було засноване в 1498 р. Санто-Домінго увійшло до списку Спадщини ЮНЕСКО у 1990 р. Захист колоніального міста Санто-Домінго забезпечується завдяки великій кількості законів та указів, що застосовуються на державному рівні, а також через муніципальні стандарти та положення, що консолідують його загальне бачення та збереження його елементів. Стаття 64 Конституції Домініканської Республіки видана у 2010 р. передбачає, що історичні та мистецькі властивості країни є частиною культурної спадщини нації та знаходиться під захистом держави. Відповідно до закону 1968 р. завданнями визначити необхідні нормативні акти щодо охорони та збереження цієї культурної спадщини було покладено на виконавчу владу, яка згідно з Указом 1967 р. створила Управління з питань культурної спадщини з основним обов'язком щодо розвитку, координування та реалізація ініціативи та національних планів щодо монументальної спадщини. Поправка, прийнята у 2011 р., регулює зонування, землекористування та інтервенції в Колоніальному місті; також описується частина буферної зони, яка

знаходиться в Національному окрузі. Однак, з юридичної точки зору, особливе значення слід надати консолідації механізмів координації різних учасників, що беруть участь у мандатах нагляду та управління. Відповідальні установи прийняли Комплексний план відродження колоніального міста Санто-Домінго (затверджений муніципалітетом у 2011 р.) як інструмент містобудування та місцевого планування для вирішення проблем оновлення його базової інфраструктури. Координація управлінських дій у буферній зоні є первісною і особливо важливою для збереження загальної цінності об'єкта. Стародавнє місто Майя та заповідні тропічні ліси Калакмула, Кампече знаходяться у Мексиці. Розташовані в центральній та південній частинах півострова Юкатан, на півдні Мексики, і включають залишки важливого міста майя Калакмул, розташованого глибоко в тропічному лісі Тьєрас-Бахас. Місто відіграло ключову роль в історії цього регіону протягом більше, ніж дванадцятьох століть і характеризується добре збереженими спорудами, що дають яскраву картину життя в стародавній столиці майя. Власність також потрапляє до точки охорони біорізноманіття Мезоамерики, третьої за величиною у світі, охоплюючи всі субтропічні та тропічні екосистеми від центральної Мексики до Панамського каналу. Об'єкт потрапив до списку «Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО» у 2014 р. Захист власності гарантується завдяки його розташуванню в біосферному заповіднику Калакмул, створеному в 1989 р. як природного заповідного району. Управління всім майном та його буферною зоною відповідає Федеральному уряду Національної комісії природних заповідних територій з питань природної спадщини за координацією з Національним інститутом антропології та історії, який відповідальний за культурну спадщину. Присутні правові інструменти, необхідні для управління об'єктом, де культурні та природні елементи збігаються в одній і тій же місцевості. Однак існує потреба у посиленні інтегрованого захисту та управлінні природними та культурними цінностями у цілому, включаючи покращену міжвідомчу координацію, управління, ресурси та розвиток потенціалу. Потрібно також

розробити та впровадити єдиний план управління на всій власності для керівництва інтегрованим захистом, управлінням та презентацією природної та культурної спадщини[18, 19, 20].

3.2. Діяльність ЮНЕСКО щодо об'єктів зі статусом "Під загрозою"

Список Всесвітньої спадщини «Під загрозою» покликаний інформувати міжнародне співтовариство про загрози видатним загальнолюдським цінностям, об'єктам Світової культурної та природної спадщини та закликати до коригувальних дій держав на території яких вони знаходяться.

Якщо об'єкт включений до Списку всесвітньої спадщини «Під загрозою», Комітет всесвітньої спадщини може негайно вжити заходів для вирішення ситуації. Це уже призвело до багатьох успішних реставрацій.

Кошти, які може надати ЮНЕСКО для реставрації чи підтримання збереження спадщини є коштами Фонду охорони всесвітньої культурної і природної спадщини. До Фонду кошти потрапляють внаслідок добровільних й обов'язкових внесків держав-сторін Конвенції, вкладів, дарів й заповідальних сум (що можуть бути зроблені іншими державами, ЮНЕСКО та іншими організаціями системи Організації Об'єднаних Націй, зокрема Програмою розвитку ООН та іншими міжурядовими організаціями, державними й приватними органами та фізичними особами), відсотків з сум, позичених Фондом, суми зборів і надходжень від заходів, організованих на користь Міжнародного фонду, а також будь-яких інших ресурсів, затверджених відповідно до положення про Фонд, розробленого Комітетом всесвітньої спадщини. Допомога, що надається Комітетом всесвітньої спадщини, може мати такі форми: дослідження художніх, наукових і технічних проблем, збереження, відновлення й популяризація

культурної і природної спадщини, направлення експертів, техніків і кваліфікованих робітників для забезпечення задовільного виконання затвердженого проекту, підготовка спеціалістів усіх рівнів у галузі виявлення, охорони, збереження, відновлення й популяризації культурної і природної спадщини, надання обладнання, якого заінтересована держава не має і позбавлена змоги його придбати, надання позик з низьким відсотком або без відсотка, що можуть сплачуватися на довгостроковій основі, надання у надзвичайних і спеціально мотивованих випадках безплатних субсидій.

Зі статусом «Під загрозою» в Латинській Америці знаходиться 6 об'єктів, 4 – культурні, 2 – природні (Додаток В).

Місто Потосі у цьому списку з 2014 р. Комітет всесвітньої спадщини включив місто Потосі до Списку всесвітньої спадщини в 1987 р. Комплекс міста включає не лише старі промислові споруди Серро-Ріко, а також складну систему водоводів та штучних озер, також колоніальний квартал із Каса-де-ла-Монеда, церквою Сан-Лоренцо та кілька особняків. З 2014 р. через особливу вразливість міста та ризик краху було прийняте рішення посилити систему збереження та управління цим об'єктом. Члени місії провели низку технічних нарад та робочих засідань з представниками відповідних міністерств, національного та регіонального уряду, муніципалітету Потосі та гірничих кооперативів. У 2017 р. місія відвідала місто Потосі, щоб перевірити прогрес, досягнутий у стабілізації Серро-Ріко, поточний стан лагун Карі-Карі, триваючі консерваційні та реставраційні роботи в Історичному центрі, Рібера-де-лос-Інгеніос, барріос-мітайо та інші компоненти об'єкта. В результаті було підготовлено документ під назвою «Бажаний стан збереження для вилучення міста Потосі зі Списку всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою», із відповідними коригувальними заходами та графіком його реалізації протягом 5–7 років.

Біосферний резерват Ріо-Платано знаходиться у Гондурасі. Він був внесений до списку «Під загрозою» у 2011 р., щоправда раніше він уже був у цьому списку,

з 1996 р. по 2007 р. У 2007 р. Комітет всесвітньої спадщини вирішив, що покращення збереження біосферного заповідника РіоПлатано було достатнім для його вилучення зі списку Світової спадщини ЮНЕСКО «Під загрозою». Проте 2011 р. Уряд Гондурасу звернувся до Комітету світової спадщини з проханням внести об'єкт до Списку небезпеки з огляду на сукупні загрози незаконних рубок, риболовлі та окупації земель, браконьєрства та зниження спроможності держави керувати цим об'єктом, особливо через погіршення законодавства та наявність наркоторговців.

Острови та заповідні райони Каліфорнійської затоки внесені до списку Світової спадщини у 2005 р. Воно утворене нерівними островами з високими скелями та піщаними пляжами, які контрастують із блискучим відображенням пустелі та навколишніми бірюзовими вод. Тут проживає 695 видів судинних рослин, що більше, ніж у будь-якому морському та острівному об'єкті зі Списку світової спадщини. Комітет всесвітньої спадщини вирішив внести у 2019 р. острови та заповідні зони Каліфорнійської затоки до Списку всесвітньої спадщини під загрозою через занепокоєння щодо неминучого зникнення ваквіти. Мексика доклала зусиль для захисту цих видів, що перебувають під загрозою зникнення, зокрема, створивши притулок для тих, хто вижив, і просуваючи альтернативи риболовлі до сіток, які спричиняють загибель через задусення морських ссавців. Незважаючи на ці заходи, сьогодні залишається лише близько десяти зразків ваквіта (порівняно з майже 300 у 2005 р.). Ваквіти представляють частину надзвичайної загальної цінності, за якою був описаний об'єкт. Комітет закликав Мексику посилити свою моніторингову діяльність, щоб уникнути неминучого зникнення ваквіт і забезпечити, щоб територія, де зосереджувались останні особини, залишалася вільною від сіток. Комітет також закликав країни транзиту підтримати боротьбу з цією нелегальною торгівлею[22].

Укріплення на Карибському узбережжі Панами: Портебелло і Сан-Лоренцо – це форти, що представлені прикладами воєнної архітектури 17-18 століття.

Внесені до списку ЮНЕСКО у 1980 р. У 2012 р. потрапили до списку «Під загрозою» внаслідок екологічних факторів, відсутності технічного обслуговування та неконтрольованої міської забудови. Комітет вважав, що пам'ятка погіршується зі швидкістю, яка може підірвати надзвичайну загальну цінність, заради якої вона була внесена. Понад десять років Комітет просив вжити заходів щодо збереження території. Під час сесії Комітет підкреслив заклик до Панами провести оцінку ризиків для конструкції на місці та зміцнити стіни, батареї та платформи фортів. Інші затребувані заходи включали розробку всеосяжного плану охорони та припинення міського посягання на власність. Була стурбованість відсутністю фінансування для захисту об'єкту [23].

Археологічна зона Чан-Чан внесена до списку ЮНЕСКО у 1986 р. Держава Чиму, столицею якого був Чан-Чан, досягло свого розквіту в 15 столітті, незадовго до захоплення інками. Планування цього величезного міста, найбільшого в доколумбовій Америці, відображає сувору політичну і соціальну організацію, яка виявляється в поділі міста на дев'ять "цитаделей" або "палаців", що утворюють незалежні блоки. Зона Чан-Чан вже у 1986 р. увійшла і до списку «Під загрозою» через нестабільний стан збереження земляної архітектури та її вразливість до екстремальних кліматичних явищ, спричинених явищем Ель-Ніньо, яке впливає на північне узбережжя Перу. Крім того, руїнам загрожували крадіжки археологічних решток та проект будівництва дороги, що мала б перетинати це місце. Були зроблені різні кроки щодо досягнення бажаного стану збереження для вилучення цього майна зі Списку всесвітньої спадщини, що перебуває під загрозою, включаючи здійснення коригувальних заходів та розробку плану управління. Окрім цього, з 1999 р. застосовуються заходи з усунення небезпек, спрямованих на подолання загроз, що виникають унаслідок підвищення рівня води на території. План управління включає пункти, які потребують утримання стоків, які контролюють рівень водного шару, стабілізацію периметрів стін палаців та похоронних платформ, контроль рослинності, утримання територій загального

користування, архітектурну документацію для збереження та управління та заходи з підвищення обізнаності для студентів та місцевої громади. Для боротьби з наслідками явища Ель-Ніньйо розроблено план підготовки до надзвичайних ситуацій та стихійних лих. Безперервність у здійсненні заходів покращилася завдяки створенню Реалізаційного підрозділу 110 та виділенню постійного фінансування для реалізації плану управління. Однак для вирішення викликів, що стоять перед об'єктом, існує нагальна потреба забезпечити повне функціонування адекватної системи управління, забезпечення достатньої фінансової системи та людські ресурси, щоб забезпечити стійке здійснення охорони та суспільного використання. Ефективний план управління ризиками також необхідний для вирішення як соціальних, так і природних загроз майну. Бачення Чан Чан полягає в тому, що він зберігає свій статус культурного символу Перу, який пов'язує минуле із сучасністю та відіграє важливу роль у розвитку людства в регіоні та країні. Збереження та презентація археологічної пам'ятки та її контексту сприятимуть її значенню та зміцненню перуанської культурної ідентичності [24].

Об'єкт Місто Коро та його порт знаходяться у Венесуелі та внесені до списку Всесвітньої спадщини у 1993 р. Через незвичні дощі та подальші пошкодження міст Коро і Ла-Вела у 2005 р. увійшли до списку «Під загрозою». З огляду на це були вжиті надзвичайні заходи для того, щоб зменшити шкоду архітектурі та громадським приміщенням. У 2006 р. була підписана "Рамкова угода про надзвичайне втручання в районі Коро та його порту Ла-Вела" з метою координації зусиль для задоволення потреб вбудованої спадщини об'єкта Всесвітньої спадщини з внеском 64 мільйони боліварів, що було еквівалентно 30 мільйонам доларів США в той час. Було створене Технічне управління з питань надзвичайних ситуацій. Члени моніторингової місії ЮНЕСКО у 2008 р. визнали технічні, адміністративні та економічні зусилля, докладені державою Венесуела щодо критичної природоохоронної ситуації, яка призвела до включення цього об'єкта до Списку всесвітньої спадщини «Під загрозою». Вони також визнали

рівень відповідальності держави Венесуела за розгляд рекомендацій Комітету світової спадщини. Так само і з огляду на національні законодавчі зміни зі створення та впровадження нових законів, що забезпечують більшу участь таких соціальних організацій, як ради громад, було вирішено включити ради громад до всіх органів, що приймають рішення про район Всесвітньої спадщини Коро та порт Ла-Вела. Як результат, усі ради громад Коро та Ла-Вела підписали “Управлінське зобов’язання щодо захисту, збереження та реабілітації територій, оголошених Всесвітньою спадщиною Коро, та його порту Ла-Вела та його охоронюваних територій”. Цей документ встановлює стратегії захисту та збереження територій, оголошених спадщиною, шляхом визначення цілей, показників ефективності, організаційних умов, переваг та зобов’язань органів, цілей державного управління та організованих громад. Він також визначає виконання, здібності та зобов’язання Інституту культурної спадщини, а також організаційну та фінансову структуру для реалізації плану управління. Новий метод управління за активної участі громадських рад може представляти унікальний та цінний досвід управління об’єктами спадщини. Цей досвід породжує позитивні очікування, оскільки діяльність зосереджена на спільному та стратегічному плануванні, спрямованому на збереження таких важливих об’єктів, як Коро та його порту Ла Вела. План управління спрямований на встановлення та реалізацію заходів в рамках сталого збереження міста Коро та його порту Ла-Вела, враховуючи його значення з точки зору архітектурних, історичних та будівельних особливостей. Цей план управління зосереджується на міських, архітектурних, економічних, соціальних та екологічних питаннях [25].

3.3. Ефективність діяльності ЮНЕСКО у Латинській Америці

Часто Комітет всесвітньої спадщини та держави-учасниці за сприяння експертів ЮНЕСКО та інших партнерів знаходять рішення ще до того, як певна ситуація погіршиться настільки, що може завдати шкоди пам'ятці. Прикладом ефективною діяльності ЮНЕСКО є вирішення проблеми у заповіднику китів Ель-Віскаїно в Мексиці. У 1999 р. громада Світової спадщини провела кампанію проти плану розширення існуючого солезаводу до комерційних масштабів у Лагуні Сан-Ігнасіо в затоці Ель-Віскаїно, останньої лагуни відтворення тихоокеанського сірого кита. Комітет Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО попередив уряд Мексики про загрози для морських і наземних екосистем сірих китів як ключових видів, а також загальну цілісність цього об'єкта Світової спадщини, шляхом розміщення солеварні всередині Святилища. Як результат, уряд Мексики відмовив у дозволі на солеварню в березні 2000 р.

ЮНЕСКО наразі проводить у Латинській Америці велику кількість проектів щодо покращення стану світової спадщини.

Прикладом є проект щодо реконструкції музеїв та архітектури у Бразилії у місті Саокрістовао. Проект керується ЮНЕСКО спільно з Міністерством освіти Бразилії. Він розпочався 14 травня 2020 р., закінчити його планують 13 травня 2022 р. Зараз проект виконаний на 49.63%. Бюджет даного проекту 2592321 доларів, зараз він профінансований на 132674доларів.

Ще один проект ЮНЕСКО спрямований на розширення можливостей управління установами, відповідальними за збереження культурної спадщини в Південній Америці. Основною діяльністю є пріоритетна розбудова спроможності менеджерів у загальному підході, а також просування їхніх навичок щодо впровадження, моніторингу та оцінки державної політики, присвяченої спадщині. Проект тривав з 2011 р. по 2020р. і був профінансований у розмірі 4122593 доларів.

Проект захисту підводної культурної спадщини в межах сталого розвитку розпочався у 2021 р. і планує тривати до кінця 2022 р. Проект повинен пришвидшити ратифікацію Конвенції 2001 р. про охорону підводної культурної спадщини шляхом організації трьох національних політичних зустрічей у Нікарагуа, Філіппінах та Уругваї та організації чотирьох національних виставок на основі вибраних артефактів у Чилі, Сальвадорі, КостаРиці та Панамі. Події також слугуватимуть зміцненню спроможності національних органів влади щодо імплементації Конвенції 2001 р. та посиленню обізнаності щодо проблем та питань, що стосуються підводної спадщини. Зараз проект виконаний на 17,7%, розмір бюджету становить 150000доларів.

Проект щодо посилення регіонального потенціалу у Латинській Америці та Карибському басейні у галузі матеріальної культурної спадщини розпочався у 2020 р. та буде тривати до закінчення 2021 р. Цей проект спрямований на підтримку та розвиток ініціатив щодо нарощування потенціалу, особливо у сферах збереження та управління всесвітньою спадщиною, включаючи реакцію менеджменту території на такі наслідки, як зміна клімату, суворі погодні умови тощо. Зараз проект виконаний на 67.92%. Загальний бюджет проекту складає 117440 доларів, нині профінансовано 26204 доларів [26].

Мексика є країною Латинської Америки в якій знаходиться найбільша кількість об'єктів світової спадщини (35), тому ЮНЕСКО вбачає у Мексиці великий потенціал для співпраці. Зокрема один із останніх проектів це проект спрямований на зміцнення потенціалу щодо Конвенції світової спадщини, враховуючи синергію з творчими містами та соціальну участь за допомогою таких інструментів, як Рекомендація історичного міського ландшафту та Політика інтеграції сталого розвитку у процеси Конвенції світової спадщини. Проект розпочався на початку 2020 р. та триватиме до кінця 2021 р. Зараз план виконаний на 67.92%, загальний бюджет складає 56948 доларів, проте витрати зараз становлять лише 103 долари.

Названі проекти спрямовані на збереження об'єктів світової спадщини чи на розвиток управління охорони світової спадщини.

Одним з найпопулярніших об'єктів Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО є місто інків Мачу-Пікчу у Перу. З 2012 р. щорічна кількість відвідувачів становить більше 1000000 осіб [28]. Загалом, дуже велика кількість туристів приїздить до країн Латинської Америки саме задля того, щоб побачити певні об'єкти ЮНЕСКО на власні очі. Тож все ж таки статус об'єкта ЮНЕСКО значно збільшує число його відвідувачів.

Також для кожного регіону ЮНЕСКО створює 10-річний план дій. Чинний Регіональний план дій для Латинської Америки та Карибського басейну на 2014-2024 рр. розроблений державами-учасницями Латинської Америки та Карибського регіону у тісній співпраці з дорадчими органами та Центром світової спадщини виданий за результатами регіональної зустрічі «Назустріч плану дій зі світової спадщини в Латинській Америці та Карибському басейні», яка відбулася у Бразилії 2014 р. План дій складає конкретний порядок денний, який буде служити головним чином для сприяння регіональному співробітництву, зміцненню взаємодії та посиленню координації зусиль Спільноти світової спадщини країн Латинської Америки та Карибського басейну. План дій був розроблений з урахуванням конкретного контексту та потреб, визначених державами-учасниками, та сформульований у пріоритетних діях та заходах на наступне десятиліття. Цей регіональний план забезпечує загальну основу щодо пріоритетних дій та діяльності регіону в цілому, таким чином, це може не обов'язково відображати позицію та конкретні потреби кожної держави-учасниці. У 2014 р. були прийняті такі цілі на наступні 10 років для Латинської Америки:

- зміцнити довіру до Списку світової спадщини як репрезентативного та географічно збалансованого свідчення культурних та природних властивостей Видатної загальної цінності;
- забезпечити ефективне збереження об'єктів світової спадщини;

- сприяти розробці ефективних заходів з розбудови потенціалу, включаючи допомогу в підготовці номінації об'єктів до Списку всесвітньої спадщини, для розуміння та імплементації Конвенції про світову спадщину та відповідних документів;
- збільшити обізнаність, залучення та підтримку Світової спадщини за допомогою комунікацій;
- посилити роль громад у імплементації Конвенції про світову спадщину.

Загальною метою, яка об'єднує всі інші, є те, що спадщина може бути фактором сталого розвитку, який сприяє поліпшенню якості життя народів Латинської Америки, зменшенню бідності, гендерній рівності, культурному та природному різноманіттю.

Латинська Америка є важливим регіоном для ЮНЕСКО, так як саме там розміщена велика кількість дуже цінних природних та історико-культурних об'єктів. ЮНЕСКО проводить багато проектів у даному регіоні щодо їх збереження та охорони, названі вище проекти є лише їх малою частиною[27].

Отже, оцінюючи ефективність роботи ЮНЕСКО в Латинській Америці можна зробити висновок, що все ж таки ЮНЕСКО проводить значну роботу в регіоні для уникнення, попередження проблем у сфері світової спадщини та для її охорони та збереження.

ВИСНОВКИ

Світова спадщина ЮНЕСКО це природні та культурні об'єкти, щод надбанням для усього людства. Присвоєння такого статусу надає об'єкту певні переваги, а саме: об'єкт знаходиться під моніторингом за станом його збереженості та загалом має додаткові гарантії щодо свого збереження, підвищується престиж території на якій він знаходиться, об'єкт стає більш популярним серед туристів, а отже і країна має додаткові вигоди, ЮНЕСКО залучає кошти для підтримання цілісності об'єктів. Зобов'язання щодо збереження таких об'єктів бере на себе і держава на території якої він знаходиться. 4 Стаття Конвенції про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини наголошує, що зобов'язання забезпечувати виявлення, охорону, збереження, популяризацію й передачу майбутнім поколінням культурної і природної спадщини, яка перебуває на її території, покладається насамперед на державу на території якої знаходиться об'єкт. Тобто держава повинна діяти як власними зусиллями, максимально використовуючи наявні ресурси, так і, за необхідності, використовувати міжнародну допомогу і співробітництво, якими вона може користуватися, зокрема, у фінансовому, художньому, науковому й технічному відношеннях.

Список Всесвітньої спадщини «Під загрозою» покликаний інформувати міжнародне співтовариство про загрози об'єктам світової культурної та природної спадщини та закликати до коригувальних дій держав на території яких вони знаходяться.

Якщо об'єкт включений до Списку всесвітньої спадщини «Під загрозою», Комітет всесвітньої спадщини може негайно вжити заходів для вирішення ситуації. Це уже призвело до багатьох успішних реставрацій.

Регіон Латинської Америки має унікальні природні та історичні умови, а звідси і дуже цінні культурні та природні об'єкти не тільки на регіональному, а й

на світовому рівні. Разом з цим Латинська Америка має і такі соціально-економічні умови, що здебільшого мають негативний вплив на охорону та збереження світової спадщини. Наразі у країн даного регіону в пріоритеті вирішення соціально-економічних проблем, тому питаннями охорони природних та культурних об'єктів вони нехтують. Незважаючи на економічне зростання багатьох її країн, бідність та нерівний розподіл доходів все ще впливають на регіон.

На сьогоднішній день до списку Всесвітньої історико-культурної та природної спадщини ЮНЕСКО у макрорегіоні Латинської Америки входить 143 об'єкти: 97 історико-культурних об'єктів, 38 природних та 8 змішаних (Додаток А)(Додаток Д). Регіон є дуже популярним серед туристів. Для ЮНЕСКО Латинська Америка є важливим регіоном, так як тут знаходиться велика кількість стародавніх культурних об'єктів і цінних природних комплексів. ЮНЕСКО створило і продовжує створювати чималу кількість проектів, які спрямовані на збереження світової спадщини у регіоні та намагається донести до місцевого управління важливість займатись охороною цієї спадщини. Небайдужість ЮНЕСКО до справ Латинської Америки показує їх занепокоєння щодо певних ситуацій ще на тому рівні, коли проблема не набула значних масштабів. Проте незважаючи на це все, у регіоні є 6 об'єктів, які зараз знаходяться у списку ЮНЕСКО «Під загрозою». Опинились вони там здебільшого через людську неухважність, байдужість, переважання своїх економічних інтересів, а не загальних екологічних.

Оцінюючи ефективність роботи ЮНЕСКО в Латинській Америці можна зробити висновок, що все ж таки ЮНЕСКО проводить значну роботу в регіоні для уникнення, попередження проблем у сфері світової спадщини та для її охорони та збереження

Проте можна зробити висновок, що діяльність ЮНЕСКО у Латиноамериканському регіоні не може бути дуже ефективною, поки там не

вирішені соціально-економічні проблеми. Ні влада, ні місцеве населення до того часу не буде сприймати питання охорони та збереження культурної та природної спадщини пріоритетним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

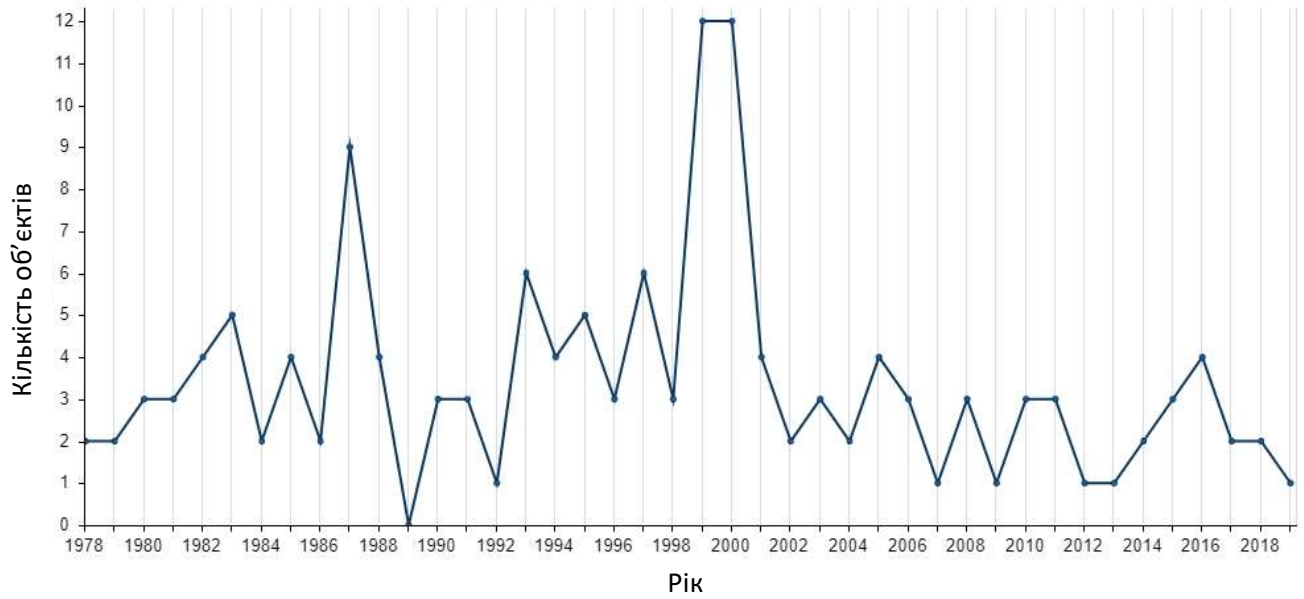
1. Масляк П.О. Країнознавство: підручник. / П. О. Масляк. – К.: Знання, 2007. 292 с.
2. Дружинін О. Г. Географія культури: теоретико-методичний аспект. — Ростов-на-Дону, 1989. 114с.
3. Безуглий В.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, перероб. / В. В. Безуглий, С. В. Козинець. – К.: ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
4. Пістун М.Д. Основи теорії суспільної географії: Навч. Посібник. – К.: Вища шк., 1996. 231 с.
5. Шаблій О. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. — Львів: ЛНУ, 2001. 744 с.
6. Про охорону культурної спадщини URL: <https://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1805-14&p=1241997652286539#Text> (дата звернення: 28.04.2021)
7. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_089#Text (дата звернення: 28.04.2021)
8. Трансформація концепції збереження культурної спадщини людства у міжнародних відносинах URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/93043/37Lytovchenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 29.04.2021)
9. Офіційний сайт ЮНЕСКО URL: <https://unesco.org/> (дата звернення: 29.04.2021)
10. Природно-ресурсний потенціал Південної Америки URL: <http://world-geo-site.ru/node/63> (дата звернення: 02.05.2021)
11. Унікальність природи Південної Америки URL: <https://kratkoe.com/unikalnost-prirodyi-yuzhnoy-ameriki> (дата звернення: 02.05.2021)

12. Амазонська селва виявилася плодовим садом, створеним стародавньою цивілізацією URL: <http://mapme.club/poradi/9269-amazonska-selva-viyavilasya-plodovim-sadom-stvorenim-starodavnoyu-tsvilizatsiieyu.html> (дата звернення: 02.05.2021)
13. Екологічні проблеми країн Латинської Америки в ХХІ столітті URL: <https://greenbelarus.info/articles/07-10-2015/ekologicheskie-problemy-stran-latinskoj-ameriki-v-xxi-veke> (дата звернення: 02.05.2021)
14. United Nations Development Programme. Human Development Reports URL: <http://www.hdr.undp.org/> (дата звернення: 27.04.2021)
15. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Латинської Америки URL: <https://mirec.mgimo.ru/2011/2011-01/problems-socialno-ekonomicheskogo-razvitiya-stran-latinskoj-ameriki> (дата звернення: 02.05.2021)
16. Економічні проблеми Латинської Америки URL: https://spravochnick.ru/ekonomika/ekonomicheskie_problemy_i_puti_ih_resheniya/ekonomicheskie_problemy_latinskoj_ameriki/ (дата звернення: 02.05.2021)
17. Колоніальне насліддя північної Південної Америки URL: <https://geographyofrussia.com/kolonialnoe-nasledie-severa-yuzhnoj-ameriki/> (дата звернення: 03.05.2021)
18. World Heritage List Statistics URL: <http://whc.unesco.org/en/list/stat/> (дата звернення: 28.04.2021)
19. World Heritage List URL: <http://whc.unesco.org/en/list/&order=region> (дата звернення: 28.04.2021)
20. Interactive Map URL: http://whc.unesco.org/en/interactive-map/?search=&id_search_region=3 (дата звернення: 28.04.2021)
21. Діяльність ЮНЕСКО у сфері збереження світової культурної спадщини URL: file:///C:/Users/katya/Downloads/VKNU_Ist_2016_4_14.pdf (дата звернення: 03.05.2021)

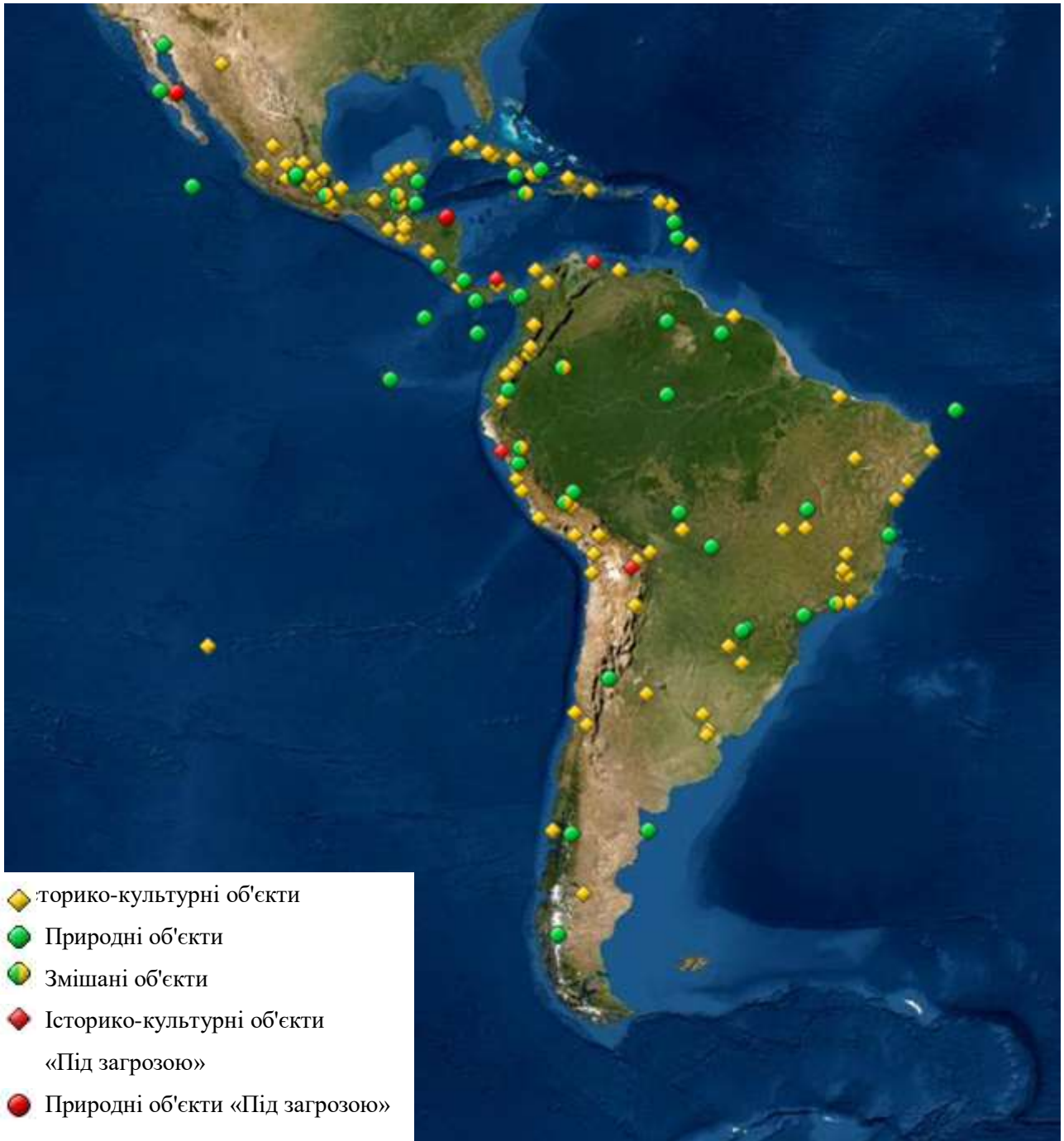
22. Islands and Protected Areas of the Gulf of California URL:
<http://whc.unesco.org/en/list/1182> (дата звернення: 30.04.2021)
23. Fortifications on the Caribbean Side of Panama: Portobelo-San Lorenzo URL:
<http://whc.unesco.org/en/list/135> (дата звернення: 30.04.2021)
24. Chan Chan Archaeological Zone URL: <http://whc.unesco.org/en/list/366> (дата звернення: 30.04.2021)
25. Coro and its Port URL: <http://whc.unesco.org/en/list/658> (дата звернення: 30.04.2021)
26. UNESCO All projects URL: https://opendata.unesco.org/en/all-projects?q=Latin%20America&page=10&ordering=-transactionbalance_total_budget (дата звернення: 02.05.2021)
27. Action plan for world heritage in latin america and the caribbean (2014-2024) URL:
<file:///C:/Users/katya/Downloads/activity-846-2.pdf> (дата звернення: 28.04.2021)
28. How Many Tourists Visit Machu Picchu Annually URL:
<https://www.machupicchutrek.net/how-many-tourists-visit-machu-picchu-annually/> (дата звернення: 01.05.2021)

ДОДАТКИ

Кількість щорічно доданих об'єктів до Списку Всесвітньої спадщини у
Латинській Америці

Розміщення об'єктів світової спадщини Латинської Америки

Додаток В

Показники Індексу Людського Розвитку країн Латинської Америки за 2019 р.

Місце у світі	Країна	Значення ІЛР	Середнятривалість життя, роки	Очікуванатривалість бнавчання у школі, роки	Середнятривалість навчання у школі, роки	Валовийнаціональний дохід на душу населення, дол.
43	Чилі	0,851	80.2	16.4	10.6	23,261
46	Аргентина	0,845	76.7	17.7	10.9	21,190
55	Уругвай	0,817	77.9	16.8	8.9	20,064
57	Панама	0,815	78.5	12.9	10.2	29,558
58	Барбадос	0,814	79.2	15.4	10.6	14,936
62	КостаРіка	0,810	80.3	15.7	8.7	18,486
67	Тринідад і Тобаго	0,796	73.5	13	11	26,231
70	Куба	0,783	78.8	14.3	11.8	8,621
74	Гренада	0,779	72.4	16.9	9	15,641
74	Мексика	0,779	75.1	14.8	8.8	19,160
74	Сент-Кітс і Невіс	0,779	74.8	13.8	8.7	25,038
78	Антигуа і Барбуда	0,778	77	12.8	9.3	20,895
79	Перу	0,777	76.7	15	9.7	12,252
83	Колумбія	0,767	77.3	14.4	8.5	14,257
84	Бразилія	0,765	75.9	15.4	8	14,263
86	Еквадор	0,759	77	14.6	8.9	11,044
86	Сент-Люсія	0,75	76.2	14	8.5	14,616

		9				
88	Домініканська республіка	0,756	74.1	14.2	8.1	17,591
94	Домініка	0,742	78.2	13	8.1	11,884
97	Сент-Вінсент і Гренадіни	0,738	72.5	14.1	8.8	12,378
97	Сурінам	0,738	71.7	13.2	9.3	14,324
101	Ямайка	0,734	74.5	13.1	9.7	9,319

Продовження Додатка В

103	Парагвай	0,728	74.3	12.7	8.5	12,224
107	Болівія	0,718	71.5	14.2	9	8,554
110	Беліз	0,716	74.6	13.1	9.9	6,382
113	Венесуелла	0,711	72.1	12.8	10.3	7,045
122	Гаяна	0,682	69.9	11.4	8.5	9,455
124	Сальвадор	0,673	73.3	11.7	6.9	8,359
127	Гватемала	0,663	74.3	10.8	6.6	8,494
128	Нікарагуа	0,660	74.5	12.3	6.9	5,284
132	Гондурас	0,634	75.3	10.1	6.6	5,308
155	Папуа-Нова Гвінея	0,555	64.5	10.2	4.7	4,301
170	Гаїта	0,510	64	9.7	5.6	1,709

Критерії відбору

Рік	Історико-культурні критерії						Природні критерії			
2002	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
2005	(i)	(ii)	(iii)	(iv)	(v)	(vi)	(viii)	(ix)	(vii)	(x)

- (i) об'єкт є шедевром людської геніальної творчості;
- (ii) об'єкт демонструє важливий обмін людськими цінностями протягом певного періоду або в межах певної культурної частини світу щодо розвитку архітектури чи технологій, монументального мистецтва, містобудування чи ландшафтного дизайну;
- (iii) об'єкт свідчить про унікальне або принаймні виняткове свідчення культурної традиції або цивілізації, яка живе або яка зникла;
- (iv) об'єкт є видатною будівлею, архітектурним або технологічним ансамблем чи ландшафтом, що ілюструє важливі етапи в історії людства;
- (v) об'єкт є цінним традиційним поселенням, використання землі чи моря, що є прикладом культури або культур, взаємодії людини з навколишнім середовищем, особливо коли воно стає вразливим під впливом незворотних змін;
- (vi) об'єкт пов'язаний з подіями чи живими традиціями, з ідеями чи з віруваннями, з художніми та літературними творами, що мають видатне загальне значення.
- (vii) об'єкт містить видатні природні явища або райони з винятковою природною красою та естетичним значенням;
- (viii) об'єкт є видатним прикладом, який представляє основні етапи історії Землі, включаючи історію людства, значні геологічні процеси, що тривають у процесі розвитку форм рельєфу, значні геоморфні або фізіографічні особливості;

Продовження Додатка Г

(ix) об'єкт є видатним прикладом, що представляє значні поточні екологічні та біологічні процеси в еволюції та розвитку наземних, прісних вод, прибережних та морських екосистем та спільнот рослин і тварин;

(x) об'єкт містить важливе природне середовище існування для збереження біологічного різноманіття, включаючи ті, що містять види, що перебувають під загрозою виняткової загальної цінності з точки зору науки або збереження.

Кількість щорічно доданих об'єктів за різними типами у Латинській Америці

Рік	Історико-культурні об'єкти	Природні об'єкти	Змішані об'єкти	Загальна кількість об'єктів
1978	1	1	0	2
1979	1	0	1	2
1980	3	0	0	3
1981	1	2	0	3
1982	3	1	0	4
1983	2	2	1	5
1984	1	1	0	2
1985	3	1	0	4
1986	1	1	0	2
1987	7	2	0	9
1988	4	0	0	4
1989	0	0	0	0
1990	2	0	1	3
1991	3	0	0	3
1992	1	0	0	1
1993	5	1	0	6
1994	2	2	0	4
1995	5	0	0	5
1996	2	1	0	3
1997	4	2	0	6

7				
199				
8	3	0	0	3
199				
9	7	5	0	12
200				
0	7	5	0	12
200				
1	1	3	0	4
200				
2	1	0	1	2
200				
3	3	0	0	3
200				
4	1	1	0	2
200				
5	2	2	0	4
200				
6	2	1	0	3
200				
7	1	0	0	1
200				
8	2	1	0	3
200				
9	1	0	0	1
201				
0	3	0	0	3
201				
1	3	0	0	3
201				
2	1	0	0	1

Продовження Додатка Д

2013	0	1	0	1
2014	2	0	0	2
2015	2	0	1	3
2016	3	1	0	4
2017	1	1	0	2
2018	0	0	2	2
2019	0	0	1	1
Загальна кількість	97	38	8	143

